

MESAJUL SFINTULUI SINOD AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE LA DESCHIDEREA NOULUI AN ȘCOLAR 1991-1992

Cu prilejul începerii unui nou an școlar, cu părintească dragoste dorim să ne adresăm astăzi părinților, profesorilor, învățătorilor, educatorilor și tuturor celor ce au misiunea educației și a formării tinerilor vârstare ale neamului nostru, cu îndemnul Mintuitorului Iisus Hristos care spune: „Lăsați copiii să vină la Mine și nu-i opriți” (Marcu 10, 14).

Poporul nostru românesc s-a impus în istorie ca popor creștin de la nașterea Sa, iar Biserica strămoșească, prin Cuvîntul lui Dumnezeu, i-a plămădit ființa și i-a fost pavăză și scut pentru vînturile istoriei. Ea i-a dat „limba sfîntă a vechilor cazanii”, i-a creat o cultură, i-a menținut unitatea națională și spirituală, și în tînda sfințelor ei lăcașuri i-a educat tîneretul în taina științei de carte și a iubirii față de Dumnezeu și de oameni.

Timp de peste aproape patru decenii din istoria recentă a neamului nostru Cuvîntul lui Dumnezeu a fost însă tăgăduit și i s-a negat, cu înverșunare, rostul său firesc de pavăză sfîntă a neamului. Iar locul în care s-a încercat cel mai mult dezrădăcinarea credinței în Dumnezeu din inima românilor a fost școala.

Renășterea moral-spirituală a societății românești și revitalizarea virtuților creștine ale înaintașilor împune, în primul rînd, redescoperirea principiilor de viață ale acestora. De aceea Biserica dorește ca prin ora de religie să aducă o contribuție, în acest sens, la reînnoirea vieții spirituale și morale a poporului nostru și își exprimă speranța că nu va fi împiedicată ci ajutată de forurile de stat competente.

Reintroducerea de religie în școlile de drept înseamnă, desigur, nu numai o reparare de ordin moral a unei nedreptăți făcute de regimul ateo-comunist prin înlocuirea ei cu ateismul oficial impus, ci și o posibilitate de a promova o morală și o spiritualitate românească bazată pe valoarea înfințată și unică a fiecărei ființe umane în fața lui Dumnezeu și a răspunderii pe care noi oamenii o avem pentru semenii noștri în rașna lui Dumnezeu, a societății și a istoriei. De asemenea, ora de religie va permite cunoașterea dimensiunii spirituale a culturii noastre românești și deci descoperirea este-nimii comune a culturii europene. Cu alte cuvinte, așa cum este necesar ca tînerii noștri să studieze istoria și literatura poporului român în unitatea și diversitatea lor, tot așa este necesar ca ei să cunoască și credința poporului nostru care a inspirat viața și creațiile lui de-a lungul secolelor și l-a ajutat să-și păstreze identitatea și continuitatea pe aceste plaiuri binecuvîntate.

Biserica binecuvîntează acest început de an dorind ca tînerii noștri să cunoască cît mai mult nemărginita iubire a lui Hristos venită pe lume și pentru toată lumea, iar această iubire să devină izvor de bunățate și de într-ajutorare față de semenii noștri, pentru a cultiva frumusețile virtuților românești în armonia popoarelor Europei și a lumii întregi.

Acum, cînd școlile își deschid porțile și își așteaptă elevii, Biserica noastră străbună îi întâmpină cu rugăciunea ei dintotdeauna:

„Caută, cu milostivire, Doamne, Dumnezeu, asupra tînerilor noștri și trimite în inima și mințile lor duhul înțelepciunii, al științei și al înțelegerii și luminează-i cu lumina cunoștinței Tale și le dă putere și tărie de a se obișnui întru priceperea legii celei dumnezeiești și la toată învățătura cea bună și folositoare”.

Președintele Sfîntului Sinod

† TEOCTIST

Patriarhul României

PRO BASARABIA

SCRISOAREA SF. SINOD AL B.O.R. CĂTRE ÎNȚIȘTĂTORII BISERICILOR ORTODOXE SURORI ȘI CĂTRE ORGANIZAȚIILE CREȘTINE ECUMENICE INTERNAȚIONALE

Cu frățească dragoste întru Hristos, Vă aducem la cunoștință că Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a luat act cu bucurie și speranță de proclamarea independenței Republicii Moldova, pămînt românesc străvechi, rupt în mod samavolnic de trupul țării-Mame în 1940, urmare vicisitudinilor istoriei și, îndeosebi, a tratatului Ribbentrop-Molotov.

După decenii de înstrăinare, umiliri și suferințe, frații români din Republica Moldova, prin hotărîrea Parlamentului lor legitim, devin din nou liberi și stăpîni peste plaiurile moștenite de la moșii și strămoșii noștri și doresc să-și refacă comuniunea cu frații de o limbă, cultură, simțire și credință din Românie.

În vederea consolidării independenței și în perspectiva dobîndirii autonomiei bisericești care va urma în mod firesc și canonic, frații noștri români din Basarabia așteaptă, cum este și firesc, sprijinul Bisericii Ortodoxe mame din Românie.

În acest context, ne adresăm Preafericirii Voastre, (Domniei Voastre) în numele principiilor Evangheliei și al libertății popoarelor, ale comuniunii noastre frățești și creștinești să faceți demersuri pe lângă Președintele, Guvernul și Parlamentul țării Dumneavoastră de a recunoaște independența Republicii Moldova. La Cincizecime, prin poroșirea Sfîntului Duh, toate națiunile și limbile au fost binecuvîntate în mod egal, iar în împărăția lui Dumnezeu, fiecare popor este așteptat cu „slava sa” (Apoc. 21, 26). Pentru a aduce roade, fiecare popor are nevoie de libertate și de autodeterminare.

Recunoașterea independenței Republicii Moldova de către Guvernul țării Dvs. ar constitui la restaurarea unui act de dreptate istorică și la vindecarea unor răni adînci ale trecutului.

Rugăm pe Bunul Dumnezeu să Vă dăruiască sănătate și puteri sporite în păstoria credincioșilor Sfîntei Voastre Biserici și vă îmbrățișăm frățește în Hristos-Domnul nostru.

Președintele Sfîntului Sinod

† TEOCTIST

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Domnului Mircea Ion Snegur, Președintele Republicii Independente Moldovii Chișinău, Piața Marii Adunări Naționale, 1

S-a împlinit astăzi un vis mare al românilor din Basarabia: declararea independenței. Intregul popor, și Dvs. personal, culegeți astăzi, 27 august 1991, roadele perseverenței, ale păstrării conștiinței naționale și ale luptei patriotice în care toți au arătat hotărîre și curaj. Imnul comun al celor două țări românești, limba lor comună și întreaga simțire le ivesc în idealurile spirituale și naționale acum și pururea. Odată cu emoțiile personale pe care le-am trăit în această zi, împreună cu Dvs. și cu tot poporul Basarabiei, în numele clerului și credincioșilor din Transilvania vă exprîm sincere și fierbinți felicitări.

Dr. ANTONIE PLAMADEALĂ

Mitropolitul Transilvaniei

Crișanei și Maramureșului

Cancelaria Sfîntului Sinod Către Adunarea Constituantă

Am luat cunoștință de proiectul Constituției României, dat publicității și am constat că nu nedreptățile propuse anterior de Biserica Ortodoxă Română nu au fost luate în considerație.

În această privință am făcut atît intervenții scrise, cît și prin reprezentanții noștri invitați la consultarea de către Comisia Constituțională, și de aceea venim acum în întâmpinare cu sugestia de îmbunătățire a proiectului Constituției României, în vederea dezbatelor ce vor avea loc în Adunarea Constituantă.

Su cerem cît de mare nevoie are societatea românească de valorile eterne creștine, fără de care atît cultura cît și organizarea sa temeinică nu se pot împlini. Biserica Ortodoxă Română care a promovat aceste valori timp de aproape milenii, trebuie sprijinită pentru a-și îndeplini rolul ei la renășterea spiritual-morală a României, potrivit misiunii și vocației sale ca Biserica a majorității românilor, numită de poetul Mihail Eminescu „Mama poporului Român”.

Avînd în vedere că proiectul Constituției României, prin unele din titlurile, capitolele și articolele sale reglementează și principiile libertății religioase, ale libertății organizării și funcționării cultelor religioase, libertatea învățămîntului religios în școlile de stat, precum și alte aspecte din viața cultelor care își desfășoară activitatea în societatea contemporană românească,

Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în numele ierarhilor, clerului și credincioșilor stăruie și supune din nou atenției, pentru luare în considerație de către Adunarea Constituantă a următoarelor amendamente la proiectul de Constituție, pentru a fi neapărat introduse în textul definitiv al acesteia.

Acestea sînt:

1. La titlul II, Capitolul II, articolul 29, alineatul 1

TEXT PUBLI-CAT

1. Libertatea gîndirii, a opiniilor precum și libertatea credințelor religioase nu pot fi îngădite sub nici o formă. Nimeni nu poate fi constrîns să adopte o opinie ori să adere la o credință religioasă contrare convingerilor sale.

TEXT PROPUS

1. Libertatea gîndirii, a opiniilor precum și libertatea credințelor religioase nu pot fi îngădite sub nici o formă. Nimeni nu poate fi constrîns să adopte o opinie ori să adere la o credință religioasă contrare convingerilor sale. Prozelitismul religioas este interzis.

Se solicită această adăugare, întrucît, în prezagelismul religios este un mijloc de învățămînt confesional și dezagregare a unității și spiritualității poporului român.

2. La titlul II, Capitolul II, articolul 29, între alineatul 4 și alineatul 5, să se adauge un alineat nou avînd numerotarea 5, iar alineatul 5 din textul publicat să devină alineatul 6, păstrîndu-i-se conținutul integral.

TEXT PUBLI-CAT

Nu există.

TEXT PROPUS

5. Biserica Ortodoxă Română este Biserica națională, avînd continuitate istorică identică cu a poporului român și fiind Biserica marii majorități a românilor.

5. Părinții sau tutorii au dreptul de a asigura, potrivit propriilor convingeri, educația copiilor minori a căror răspundere le revine.

6. Părinții sau tutorii au dreptul de a asigura, potrivit propriilor convingeri, educația copiilor minori a căror răspundere le revine.

3. La titlul II, Capitolul II, articolul 32, alineatul 7.

TEXT PUBLI-CAT

7. Statul asigură libertatea învățămîntului religios, potrivit cerințelor specifice fiecărui cult. În școlile de stat, învățămîntul religios este facultativ.

TEXT PROPUS

7. Statul asigură libertatea învățămîntului religios, potrivit cerințelor specifice fiecărui cult. În școlile de stat, învățămîntul religios este garantat prin lege și se bucură de drepturi egale cu celelalte obiecte de studiu.

4. La titlul II, Capitolul II, articolul 37, se modifică alineatul 2:

TEXT PUBLI-CAT

2. Salariații au dreptul la protecția socială a muncii. Măsurile de protecție privesc securitatea și igiena muncii, femeile și tînerii, salariul minim, repaosul săptămînal, concediul de odihnă, prestarea muncii în condiții grele, precum și alte situații specifice.

TEXT PROPUS

2. Salariații au dreptul la protecția socială a muncii. Măsurile de protecție privesc securitatea și igiena muncii, femeile și tînerii, salariul minim, repaosul săptămînal, concediul de odihnă, prestarea muncii în condiții grele, precum și alte situații specifice. La repaosul săptămînal se adaugă zilele de 25 și 26 decembrie (Crăciunul), ziua a doua de Paști, ziua Înălțării Domnului (Ziua erilor) și ziua a doua de Rusali, ca sărbători tradiționale, religioase ale românilor.

5. La titlul II, Capitolul II, articolul 45, alineatul 2:

TEXT PUBLI-CAT

2. Condițiile de încheiere, de desfacere și de nulitate a căsătoriei, se stabilesc prin lege. Căsătoria religioasă este facultativă și ea poate fi celebrată numai după căsătoria civilă.

TEXT PROPUS

2. Condițiile de încheiere, de desfacere și de nulitate a căsătoriei, se stabilesc prin lege. Căsătoria religioasă poate fi celebrată numai după căsătoria civilă.

6. La titlul III, Capitolul I, articolul 58, alineatul 1:

TEXT PUBLI-CAT

1. Camera Deputaților și Senatul sînt alese prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, potrivit legii electorale.

TEXT PROPUS

1. Camera Deputaților și Senatul sînt alese prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, potrivit legii electorale. Patriarhul, Mitropolitul și Arhiepiscopii Bisericii Ortodoxe Române sau reprezentanții acestora, indicați nominal, precum și conducătorii celorlalte culte legale recunoscuți în Românie, sînt senatori de drept.

Constituția României din anul 1923, în articolul 62 din Secțiunea II, capitolul I, Titlul III, prevede senatorii de drept, între care și ierarhii Bisericii Ortodoxe Române, care se adăugau senatorilor aleși. De asemenea, în Tezele pentru elaborarea proiectului de Constituție a României din 1991, la Titlul III, Capitolul I, alineatul 4, care reglementează componența Senatului, în varianta 2 se prevăd și reprezentanții cultelor.

7. Pentru determinarea caracterului sacru al jurămîntului cerut persoanelor cărora le sînt încredințate funcții publice, militarelor, membrilor Camerei Deputaților, membrilor Senatului, membrilor Guvernului, Președintelui țării, precum și în Justiție, se propune ca acesta să fie depus pe Sfînta Cruce și pe Sfînta Evanghelie, după caz, în care scop se propun amendamente la următoarele prevederi ale textului publicat al proiectului Constituției României.

La mormîntul lui Avram Iancu

S-au împlinit în aceste zile de septembrie 119 ani de la trecerea pe tărîmul veșniciei a marelui nostru erou național Avram Iancu. Comemorarea acestui eveniment a avut loc Dumînică, 15 septembrie 1991, într-un cadru festiv deosebit, cu participarea conducătorilor țării și a altor personalități politice, culturale etc. și a zeci de mii de români care se revărsau cete-cete încă din primele ore ale dimineții spre biserica ortodoxă din Tebea, unde „Crăișorul” își doarme somnul pînă la învierea de obște.

Au fost prezenți, din partea Bisericii noastre, I. P. S. Mitropolit Antonie al Transilvaniei, P. S. Episcop Timotei al Aradului, Ienopolei și Hălmeagului, P. S. Episcop Vasile al Oradiei, P. S. Episcop-vicar Emilian al Episcopiei Aradului și P. S. Arhiepiscop-vicar Ioan Crișanul al Episcopiei Oradiei.

Prăznuirea a început cu Sf. Liturghie arhierescă săvîrșită în biserica parohială din Tebea, la sfîrșitul căreia P. S. Episcop Timotei al Aradului a rostit un scurt cuvînt de bun venit oaspeților prezenți în biserică.

La mormîntul lui Avram Iancu, străjuit de Gorunul lui Horia din fața bisericii de la Tebea, s-a depus un mare număr de coroane de flori, după care în amintirea marelui nostru erou și a tribunilor săi, între care și mulți preoți, s-a săvîrșit un parastas de către ierarhii prezenți, înconjurati de preoți și diaconi, la sfîrșitul căreia I. P. S. Mitropolit Antonie a rostit un vibrat cuvînt de comemorare, în care a spus între altele:

„De la moartea lui Avram Iancu au trecut 119 ani, dar faima lui nu numai că nu scade, ci crește din generație în generație, cum e sortit să crească tot ce ne vine din adînc de suferință și vitejie românească pe drum de baladă. Iancu face parte din acea categorie de inspirați care au găsit calea spre inima poporului, imaginea lui istorică fiind dublată de aura legendei, cum se întîmplă cu toți aceia care se jertfesc pentru alții, pentru cauza tuturor, pentru un ideal generos, pentru Țară. Poporul l-a apoteozat pe Iancu, l-a cîntat, i-a pus pe cap coroană mai adevărată decît coroanele cele de oțel sau de aur.

În revoluția din 1848 din Transilvania, odată cu Adunarea de pe Cimpia Libertății, el a fost adunarea într-o inimă și-un ideal, a sufletului românesc drept de împlinire, hotărît să-și facă dreptate. El n-a fost singur, e drept, dar toți au recunoscut în el pe omul-simbol. Idei mari și frumoase au avut mulți, se știe, dar el le-a prefăcut în faptă. El a dat ideilor brațe. De timpuriu, de prin 1846, pe cînd era foarte tînar student la Facultatea de legi din Cluj, făcuse constatarea, desigur amară, că „cu ni argumente filosofice și umanitare se pot convinge tiranii, și nu numai cu lancea lui Horia”. Cînd la o consfățuire în Sibiu cei adunați se ameteau cu vorba, și băteau pasul pe loc, el le-a aruncat cuvinte rămasse de pomină care pun net în lumină pe omul de acțiune și de viziune limpede: „Continuăți-vă discuțiile domnilor, că eu mă duc în munți să fac revoluție”. Un astfel de om nu glumea cu convingerile lui.

În Unio trium nationum care se bucurau de toate privilegiile în Imperiu, românii nu erau cuprinși, de aceea George Barițiu numea Uniunea celor trei, maghiari, sași și secui, pe drept cuvînt: „o conspirație permanentă contra națiunii române”.

Dreptul legal al românilor de a fi ceea ce erau de fapt, o națiune, dreptul la reprezentare proporțională în forurile conducătoare și abolirea iobăgiei, au fost revendicările esențiale ale revoluției. Aceste revendicări îi vor aduna pe românii pe Cimpia Libertății, la Blaj, în ziua de 3/15 mai 1848. Au venit acolo zeci de mii, din întreaga

(Continuare în pag. a 2-a)

Participant

a. La Titlul II, Capitolul III, articolul 49, alineatul 2

TEXT PUBLI-CAT

2. Cetățenii cărora le sînt încredințate funcții publice, precum și militarii, rîspund de îndeplinirea cu credință a obligațiilor ce le revin și, în acest scop, vor depune jurămîntul cerut de lege.

TEXT PROPUS

2. Cetățenii cărora le sînt încredințate funcții publice, precum și militarii, rîspund de îndeplinirea cu credință a obligațiilor ce le revin și, în acest scop, vor depune pe Sfînta Cruce și pe Sfînta Evanghelie, jurămîntul cerut de lege. În justiție martorii vor depune jurămîntul pe Sfînta Cruce.

b. La Titlul III, Capitolul II, articolul 81, alineatul 2:

TEXT PUBLI-CAT

2. Candidatul a cărui alegere a fost validată, depune în fața Camerei Deputaților și a Senatului, în ședința comună, următorul jurămînt: „Jur să-mi dăruiesc toată puterea și priceperea pentru propășirea materială și spirituală a poporului român, să respect Constituția și legile țării, să apăr democrația, drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor, suveranitatea și integritatea teritorială a României. Așa să-mi ajute Dumnezeu!”

TEXT PROPUS

2. Candidatul a cărui alegere a fost validată, depune în fața Camerei Deputaților și a Senatului, în ședința comună, și în prezența Patriarhului, următorul jurămînt: „Jur pe Sfînta Cruce și pe Sfînta Evanghelie: Jur să-mi dăruiesc toată puterea și priceperea pentru propășirea materială și spirituală a poporului român, să respect Constituția și legile țării, să apăr democrația drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor, suveranitatea și integritatea teritorială a României. Așa să-mi ajute Dumnezeu!”

S-a propus depunerea jurămîntului în prezența Patriarhului deoarece s-a solicitat ca Biserica Ortodoxă Română să fie recunoscută ca Biserica națională, precum și pentru motivul că textul Constituției încheie jurămîntul cu formula „Așa să-mi ajute Dumnezeu” ceea ce reprezintă recunoașterea și mărturisirea de jure și de facto a credinței religioase.

c. La Titlul III, Capitolul III, articolul 102, alineatul 1

TEXTUL PUBLI-CAT

1. Primul-ministru, miniștrii și ceilalți membri ai Guvernului vor depune individual, în fața Președintelui României, jurămîntul prevăzut la articolul 81.

TEXTUL PROPUS

1. Primul-ministru, miniștrii și ceilalți membri ai Guvernului vor depune individual, în fața Președintelui României și în prezența reprezentantului Bisericii jurămîntul prevăzut la articolul 81.

Cu încredințarea că Adunarea Constituantă va lua în considerație propunerile Bisericii Ortodoxe Române, vă rugăm să primiți asigurarea deosebitului nostru respect.

Președintele Sfîntului Sinod

† TEOCTIST

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Secretarul Sfîntului Sinod

† Episcop Nifon Ploieșteanul

vicar patriarhal

DIN SF. SCRIPȚURĂ:

— Fiul meu, ... mergi pe calea oamenilor celor buni și păzește cărările celor drepti.

— Mila și adevărul să nu te părăsească; leagă-le împrejurul gîtului tău, surie-le pe tabla inimii tale.

— Agonisește înțelepciune și cu prețul a tot ce ai capătă pricepere.

(Proverbe 2, 20; 3, 3; 4, 7)

NOI,

Acum o jumătate de secol România trecea printr-una din cele mai nedrepte tragedii din întreaga sa istorie, deși de tragedii înaintașii noștri nu duseseră lipsă nici înainte. Așezați, cum spune cronicarul, în calca tuturor răutăților, am plătit așezării noastre geografice un tribut mare, parcă chiar prea mare, trebuind să îndurăm trecerea peste noi a unor popoare care, abia deșteți dintr-un ev aproape primitiv, și-au făcut drum spre Apus pentru ca, amestecându-se cu popoarele de acolo și împreună cu ele, să alcătuiască națiunile civilizate ale Europei. Abia după ce au trecut toate, pînă spre anul 1000, deci aproape după un mileniu, am putut și noi, pietrele, — căci „apa trece, pietrele rămân” — noi cei ai locului, am putut să ne organizăm, să ne înfrîmăm primele forme statale, ducatele, apoi principatele, apoi statul român, pînă cînd, în 1918, ne-am putut readuna pe întreaga vatră strămoșească a vechii Dacia Felix.

Dar, după 1918, m-am avut parte încă măcar de un sfer de secol de liniște, în tihna regăsirii tuturor în aceeași casă, sub același acoperămint, între aceleași granițe, ale tuturor românilor.

Pactul Ribbentrop-Molotov ne smulgea printr-o hotărîre peste capul nostru, nedreaptă și crimină, sãrabia și Bucovina, iar Diktatul de la Viena ne o bucată de trup din Rãsãnit și Miazã-noapte, Barucea o parte din Transilvania, cum ai smulge unui om o mîinã din umãr! Ba chiar, profitînd de moment, uizînd de același fel de „eozism”, lovînd în cel cãzut, pînã și în alte pãrți s-au gãsît astfel de viteji!

Aceasta a fost tragedia! Marele nostru diplomat, Nicolae Titulescu, spuse într-un discurs, sprijinit pe dreptul istoric și pe cele mai limpede norme de drept internațional, cã: „orice atinge un drept al nostru, nu poate face obiectul unei decizii fără consimțãmîntul nostru” (N. Titulescu, *Documente diplomatice*, Buc., 1967, p. 256). Principiul e principiul, și ca toate principiile e frumos și drept, dar vîin momente în istorie, cînd aceasta ajunge pe mîna diktatorilor și a scleraziilor și aceștia nu mai respectã nici o lege, nici o convenție și nici un drept. Așa s-au întîmplat lucrurile în 1940, și cu privire la Basarabia și Bucovina, și cu privire la Transilvania de Nord! Așa se va întîmpla în 1944 și cu tînutul Herței și cu Insula Șerpilor. Totul s-a hotãrit, cum spuseserã transilvănenii despre alipirea Transilvaniei la Ungaria în 1867, „de nobis sine nobis” — s-a hotãrit despre noi, fãrã noi. Astfel de decizii sînt mule și neavenite prin însuși felul cum s-au produs și poporul român nu le-a recunoscut niciodatã. Așa ceva nu se poate recunoaște. E ca și cum te-ai mega, ca și cum te-ai mutila pe tine însuși.

Dar Dumnezeu nu lasã nedreptatea sã domneasã pînã la sfîrșit. Vine o vreme cînd, chiar împotriva tuturor așteptãrilor, dreptatea se restabilește. Sã privim acum spre noi însine și spre Rãsãnit, și vom înțelege cã timpurile pãtimirilor îi urmeazã timpul restaurãrilor și al bucuriei. Dupã Sãptãmîna Pãtimilor vine întotdeauna învierea!

* *Cuvînt rostit la festivitatea publicã organizatã în orașul Sfantul Gheorghe cu prilejul împlinirii a 47 de ani de la eliberarea orașului și începutul eliberãrii Transilvaniei de Nord, în septembrie 1944.*

Sã ne întoarcem cu 47 de ani în urmã cînd aici, în orașul Sfantul Gheorghe, într-o zi ca aceasta, 8 septembrie 1944, se termina timpul pãtimirii românești, și începea eliberarea Ardealului de Nord dupã din trupul Ardealului prin Diktatul de la Viena la 30 august 1940, eliberare pe care avea s-o desãvîrșeascã în continuare viteza armatã romãnã, pînã la restabilirea granițelor firești de la 1918. Bînãuțã începea cu Sf. Gheorghe, munit de tradiția creștinã: „Purtãtorul de biruințã!”

Sîntem astãzi aici ca sã ne amintim de acel eveniment și, spre memurirea lui, ne-am rugat Domnul
(Continuare din pag. a 4-a)

Dr. ANTONIE PLAMADEALA
Mitropolitul Ardealului

Deasã sau rarã împãrtășire?

Iatã o întrebare legitimã — frecventã azi mai cu seamã în rîndurile celor mai buni credincioși —, dar care primește, spre mirare dacã nu spre sminteala multora cele mai contradictonii și derutante rãspunsuri. Adeptii înnoirii vieții creștine în Bisericã prin accentul pus pe Sf. Taine promoveazã împãrtășirea deasã, chiar regulatã. Aceștia sînt în general acuzați de influențe eterodoxe: catolice sau protestante. Într-adevãr, la catolici și la protestanți se practicã împãrtășirea tuturor credincioșilor prezenți la fiecare Mesã sau Cînã a Domnului fãrã exigența unei pregãtiri prealabile codificate ca la ortodocși: spovedanie, post și ajun euharistic, canon special de rugãciune... De unde teama legitimã de a nu se ajunge la o „banalizare” a împãrtășirii. „Conservatorii”, adicã cei atașați „tradiției” împãrtășirii rare: 1—4 ori pe an, potrivit „ponunciã bisericești”, nu vor sã cedeze în nici un chip împãrtășirii mai dese de gase sãptãmîni (40 de zile) și aceasta numai pentru cãlugãri. Alții, ca sã evite un rãspuns direct, zic: „nici deasã, nici rarã împãrtășire, ci o vrednicie”. Rãspuns, care, pare a satisfacã pe cei mai mulți, ca fiind prudent și înțelept. Dar numai la prima vedere. Care înșealã. Privit mai îndeaproape, constãți ca de fapt el nici nu este un rãspuns, ci o conturare subtilã a întrebãrii. Cãci problema „vredniciei” este inclusã în întrebarea însãși, subînțelegîndu-se. Într-adevãr, ar fi un non-sens sã ne întrebãm dacã cel ce se aflã sub oșinda canoanelor pentru pãcate de moarte trebuie sã se împãrtășeascã des sau rar! Evident, cel ce persistã în pãcat nu se poate împãrtăși niciodatã atîtã timp cît trãiește în pãcat. Atunci, se înțelege de la sine, cã problema deosebi sau rarã împãrtășirii se referã la cei ce nu trãiesc în pãcate de moarte, care frecventeazã regulat biserica și care se silesc sã ducã o viață creștinã cît mai autenticã. Mai sînt și unii care la întrebarea ce ne preocupã aici rãspund: deasa sau rara împãrtășire este la latitudinea credincioșului, potrivit condiției sale. Alții, mai înțelepți, spun cã ea este de competența duhovnicului. Dar cum duhovnicul sînt toți cei care dau rãspunsurile de mai sus ne putem imagina subiectivismul care opereazã într-o problemã atît de importantã pentru viața creștinã.

Cauzele acestei diversitãți de pãreri sînt multe
(Continuare în pag. a 3-a)

† Serafim Fãgãrașanul
Episcop-vicar

Ne-am bucurat cu cei ce se bucurã

Cu mãrgãritarul lacrimilor în în gene am urmãrit la televizor, în data de 27 august 1991, desfășurarea manifestãrilor dedicate proclamãrii independenței de stat a Republicii Moldova.

Totul s-a aflat sub semnul demnitãții și bucuriei. Nici un exces, de nici un fel n-a întunecat frumusețea sãrbãtorii.

Frații noștri basarabeni au fãcut încã o datã dovada firiilor lor cupmãnãie, a sufletului lor curat, a credinței lor puternice în Dumnezeu.

Mai ales dovada credinței ce-i animã ne-a impresionat foarte mult. N-au ezitat sã pomeneascã de nenumãrate ori numele lui Dumnezeu, sã-I mulțumeascã pentru toatã darea Sa cea bunã și sã-I cearã și pentru viitor o crotire și ajutor. Într-adevãr, într-o astfel de clipã solemnã, Dumnezeu cel mare și sfînt al pãrinților noștri nu se putea sã nu fie invocãt; cinstit și laudat, ca Unul care a fost scut și apãrãtor al Moldovei în atîtea încercãri și furtuni cîte s-au abãtut peste aceasta strãmoșeascã parte de țarã.

Și gîndurile noastre, ale fraților lor de dincoace de Prut, s-au înãlțat cãtre ceruri, odatã cu speranța cã nu va întîrzia sã vinã și ziua cea mult doritã și visatã de toate generațiile, a regãsirii noastre în unitatea aceleiași patrii reîntregite — România Mare.

Sã rînduiescã Bunul Dumnezeu ca sã nu fie prea departe aceasta binecuvîntatã și mãrețã zi.

Poporul român are dreptul la o astfel de reparație a unei nedreptãți istorice ce i s-a fãcut prin pactul secret Ribbentrop-Molotov.

În largã cuprindere de gînd și simțire romãneascã i-am îmbrãțișat și pe frații noștri bucovineni, care așteaptã și ei cu înfrigurarea sã se bucure de libertate și unire cu toți cei de o limbã, o credință și un sînge cu dinșii.

Dumnezeu sã se milostiveascã și sã-i binecuvinteze pe românii de pretutindenți!

Pr. prof. Dumitru Abrudan

TEXTE

Un mucenic în lupta Ortodoxiei cu uniația Popa Ioaneș din Galeș*

Silviu Dragomir

Silviu Dragomir s-a nãscut în anul 1888 la Gura-sada, j. Hunedoara. A fãcut studiile gimnaziale la Blaj și Novisad, iar cele superioare la Facultatea de Teologie din Cernãuți (1905—1909), unde a obținut și doctoratul în 1910. A audiat cursuri și la Universitatea din Viena și a întreprins cercetãri în arhive din Viena, Carloviț și Rusia.

Între 1911—1919 a funcționat ca profesor la Institutul teologic-pedagogic din Sibiu, predînd Istoria bisericeascã universalã, Istoria Bisericii Romãne, Limba și Literatura Romãnã, Enciclopedia și metodologia științelor teologice.

Împreună cu profesorii Nicolae Bãlan și Ioan Brosu a redactat la Sibiu, în 1918, *Gazeta Poporului*, iar la 1 Decembrie 1918 a fost unul din secretarii Marii Adunãrii Naționale de la Alba Iulia.

În 1916 a fost ales membru corespondent al Academiei Romãne.

Începînd cu toamna anului 1919 este numit profesor de Istoria sud-estului european la Facultatea de Litere și Filozofie a Universitãții din Cluj, funcționînd în această calitate pînã la pensionarea sa, în 1947. A îndeplinit și funcția de decan în 1925—1926, apoi director al Seminarului de studii sud-est europene și al publicației „Revue de Transylvanie”. Între altele a fost și ministru al Minoritãților (1938).

A murit la București în 1962.

A publicat studii de mare valoare privind lupta pentru apãrarea Ortodoxiei în Transilvania, în sec. XVIII, lupta de emancipare naționalã, socialã și politicã a românilor transilvăneni, istoria revoluției din 1848, etc.

Lucrãri principale:
Istoria dezrobirii religioase a romãnilor din Ardeal în sec. al XVIII-lea, vol. I, II, Sibiu 1920; *Avram Iancu*, București, 1924; *Mormîntul lui Mihai Viteazul și vechea catedralã din Alba Iulia*, în An. Acad. Rom., tom. XXI, nr. 17, București, 1939; *La Transylvanie avant et aprè l'arbitrage de Vienne*, Sibiu, 1943; Studii și documente privitoare la revoluția romãnilor din Transilvania în anii 1848—1849, Sibiu-Cluj, 1944—1947, vol. I — 354 p.; vol. II — 604 p.; vol. III — 320 p.; vol. IV, V — 412 p.; Vlahii din nordul Peninsulei Balcanice în evul mediu, București, 1959, 227 p.; *Românii din Transilvania și unirea cu Biserica Romei*, în vol. „Studii și materiale de istorie medie”, 3, 1959.

Un mãnușchiu de acte ce s-au pãstrat în arhiva guvernului ardelean, au darul sã scoatã din negura uitãrii figura popai Ioaneș din

* Textul este din: „Istoria dezrobirii religioase a romãnilor din Ardeal” vol. II, cf. rev. „Țara noastrã”, Cluj, XI, nr. 3, 1931, p. 6—78).

(Continuare în pag. a 3-a)

IISUS HRISTOS bucuria noastrã

În urmã cu aproape 200 de ani, pãrintele iluminismului ateu Voltairre a dat în domeniul literaturii urmãtoarea directivã, prin care el nãdãduia sã distrugã și credința în Iisus din Nazaret: „Dacã vreți sã distrugeți a religie prezentați-o ca pe o cucuiva prevestitoare de pustiu și de moarte”. Și indemnul lui n-a rãmas zadarnic așa încît toatã literatura frãmasonicã de la el înceaca i-a urmat sfatul. Anatol France numește creștinismul „dușmanul bucuriei”, fãrã a-și da seama cã de fapt e un nonsens ceea ce afirmã, ba mai mult Josua Carducci, satanist și autor al „celebrului” imn cãtre Satana al numește pe Hristos „martirul rãstignit care contamineazã atmosfera cu tristețea”. Dar cît de contrarã este realitatea. Bucuria are un singur izvor și un singur temel: numele lui este Iisus.

Deja profeții Vechiului Testament plini de Duhul Sfînt i-au prezentat pe Mesia ca pe unul care avea sã umple lumea de o bucurie nespusã și fãrã de seamã.

Maleahi, purtat fiind de Duhul, cu cinci sute de ani înainte de venirea lui Hristos, precizeazã cã bucuria va fi atît de mare încît poporul lui Israel va cînta și va dãnța în jurul Dumnezeului sãu (Maleahi 3, 20). De fapt sãrbã-

toarea bucuriei începe de la Intruparea Mîntuitorului cînd neamul omenesc a primit bucurie și milã din partea lui Dumnezeu-Tatãl. „S-a arãtat bunãtatea și mila lui Dumnezeu, Mîntuitorul nostru Iisus Hristos” (Tit. 3, 4), îi scrie apostolul Pavel ucenicului sãu Tit. Crãciunul este cel care aduce în lume primãvara bucuriei. E bucuria pentru cã Hristos prin patima și învierea Sa ne-a slobozit din robia pãcãtului și a morții, și ne-a dat tuturor un sens al vieții, ne-a fãcut sã înțelegem cã avem pentru ce sã trãm, sã muncim, sã suferim și sã nãdãduim, ne-a pus fãcãrnia în mîinã fãcãla aprinsã a adevãrului ca sã putem strãbate cu ea vãlurile întunecate ale mîncinurii și ale fãtãrniceii din lume.

Hristos este izvorul bucuriei precum e și al vieții și „încã din belșug” (Ioan 10, 10). Cine nu-l are pe Hristos ca izvor al bucuriei rãmîne închis în tristețe ca o pasãre în colivie, e ca un vulcan stîns, cãci s-a stîns bucuria din el. Avîndu-l pe Hristos alãturi de noi, cu siguranțã cã vom descoperi în El și motivul suprem al bucuriei: prietenia Sa.

Cea mai mare bucurie a acestei vieți e aceasta: sã fii iubit de
(Continuare în pag. a 3-a)

Ierod. Visarion Bãlțat

Pentru ca sã se dezrãdăcineze dintre noi toatã vrãjmășia, ura și toatã rãutatea, iar dragostea nefãrãnicã și pașnicã și viața cea cu fapte bune spre sporirea credinței sã se înrãdăcineze — Domnului sã ne rugãm.

APEL

Noi, credincioșii parohiei misionare Ortodoxe Romãne, Tg. Secuiesc, protopopiatul Sf. Gheorghe, jud. Covasna, fiind în faza construirii unei biserici ortodoxe în orașul nostru, facem un APPEL cãlduros cãtre preoții și credincioșii din țara noastrã care au bunãvoințã și posibilitãte de a ne ajuta în realizarea acestui obiectiv de mare importanțã național-religioasã a zonei noastre.

Sumele se pot trimite pe adresa:
Pr. Nițu Ștefan, Parohia Ortodoxã Romãnã Tg. Secuiesc, str. Pãcii, nr. 26, jud. Covasna, sau prin virament: C.E.C. Sf. Gheorghe, Cont nr. 45.11.03.21., Beneficiar: Parohia Ortodoxã Romãnã Tg. Secuiesc.
P.S. — Chitanța oficialã cu mulțumirile cuvenite le vom trimite imediat dupã primirea donațiilor oferite parohiei noastre.

Izvoarele fericirii monahului Nicolae de la Rohia

Pe Nicolae Steinhardt — devenit monahul Nicolae de la Rohia — l-am cunoscut tîrziu. Devenise monah și publica eseuri în presa literarã, apoi și în cea teologicã. Cei care se preocupau cît de cît de fenomenul cultural de la noi — atît cît era el — l-au remarcat de la început și l-au urmãrit apoi. Întotdeauna cu interes. În specia eseului se înșeria printre cei mai buni. O anumitã dezvoltãturã în circulația prin culturã, prin cultura europeanã mai ales clasicã, dar și în cea modernã, pe cît îi era posibil unui intelectual ca dînsul, în vremea aceea, l-au împus repede printre valurile recunoscute.

M-am bucurat cînd, într-o zi, m-a cãutat. M-a cãutat și a doua oarã și a treia. Voia sã mă angajeze în promovarea unor tineri, ca sã-i ajutãm sã meangã în locuri și la școli în care sã-și desãvîrșeascã pregãtirea culturalã și teologicã, ceea ce, pe cit am putut, am și fãcut amîndoi. Vorbea despre dinșii cu cãldurã, cu patos, fiind limpede cã depistase în ei niște posibilitãți deosebite, și nu voia sã le lase sã se piardã.

Cred cã preocuparea și generozitatea aceasta meritã reținutã. Eu aș vedea în ea și ceva mai mult decît simplul interes cultural, și decît gestul de omenie. Aș vedea un început de manifestare a unei vocații de pãrinte duhovnicesc. Acest lucru îl înțeleg mai ales acum, dupã ce am citit „Jurnalul fericirii”. El devenea tot mai mult un duhovnic, deși nu era decît monah, dar prin sîncintãtã și aderãune totalã la monahism, se înșeria fiindcã într-o tradiție, în care pãtrundea tot mai adînc, pe care o înțelegea tot mai bine, și care, poate chiar fãrã voia lui, începea sã dea roade în el și îi crea anumite disponibilitãți, în care începea sã vadã și pe care începea sã le simtã ca pe o *datorie*.

Procesul devenirii omului duhovnicesc așa se și declanșeazã, potrivit experiențelor din trecut ale marilor duhovnici, și chiar ale unora mai aproape de noi. Ei nu doar așteaptã ucenicii sã-i caute și sã le cearã cuvînt și îndrumare. Dacã pînã la un moment simțiserã doar dreptul la asistență duhovnicescã, acum simt și datorii. Cautã ei însuși ucenicii, și îi cautã cu multã grijã, cu mult discernãmînt. Se preocupã de nașterea de fii duhovnicesci. Înțeleg sã rãspundeascã darul pe care l-au primit. Sã se rãsplăteascã în fața lui Dumnezeu de bucuria și de lumina pe care le-a acordat-o, rãspîndind-o și asigurîndu-i continuitatea.

Spunînd acestea despre N. Steinhardt mã îndrept spre un personaj de dîncolo de ceea ce ar putea fi considerat doar un om de culturã. Firește, nu numai faptul de la care am pornit ar motiva o astfel de apreciere, de situație. Dupã ce citești „Jurnalul fericirii”, gãsești mult mai multe asemenea motive sã treci dîncolo de omul de culturã și, din convorbirile cu unul din cei care l-au cunoscut mai bine ca monah, am înțeles cã și din viața lui monahalã se pot ulege mãnturii suficiente pentru a-l situa printre cei care, dacã n-au fost, fiindcã nu le-a ajuns timpul ca sã se desãvîrșeascã, ar fi putut fi unul din modelele multor cãutãtori de sensuri și împliniri duhovnicesci. Dacã ar fi de față acum, smerit, ar protesta. Dar chiar și acest protest ar fi un semn bun, mai ales cã am încredințarea cã ar fi un protest sîncer.

Ultima oarã l-am vãzut și am stat puțin de vorbã la Pãtimis, la înmormîntarea lui Noica. Dacã aș fi știut atunci tot ce știu acum despre relațiile dintre ei, despre anchete și despre proces, nu l-aș fi lãsat sã plece atît de repede dupã înmormîntare sau, în orice caz, l-aș fi chemat sã vinã altã datã sã stãm mult de vorbã, și nu atît despre ei doi, cît despre condiția omului scos din condiția de om, biruit și desfigurat de închisori, și apoi despre, totuși, ceea ce atît de bine numește pãrintele Stãniloae, „restaurarea omului” prin Iisus Hristos.

Jurnalul fericirii e istoria unei restaurãri. A cuiuva care s-a nãscut din nou din apã și din duh.

E cartea unei biografii, chiar dacã nu se vrea ca atare așa, e totuși cartea unei autobiografii spirituale într-o bunã tradiție pascalianã. E foarte greu sã vorbești sau sã scrii despre această carte. Nu știu nici cu ce sã încep, nici cum sã continui. Poate cã cea mai potrivitã metodã — vorbind sau scriind — ar fi aceea de a-l ãmîta pe autor: sã încerci o suitã de microeseuri care s-o abordeze fragmentar, încercînd cît mai multe fragmente care sã înceapã sã rontunjeascã totul, întregul. Omul din ea își dezvăluie o infinitate de componente greu de prins într-un singur portret și, încercîndu-l,
(Continuare în pag. a 5-a)

Dr. ANTONIE PLAMADEALA
Mitropolitul Ardealului

La mormîntul lui Avram Iancu

(Urmare din pag. 1-a)

Transilvania: cãrturarii cei mai vestiți, Șaguna, Bãnuțiu, Barițiu, Papiu Ilarian, Cipariu, Andrei Mureșanu, preoți și țãrani, învãțători și meseriași. Se aflau acolo și munteni și moldoveni: Alexandru Ioan Cuza viitor om al anului 1859, Alecu Russo, Costache Negri, G. Sion.

Aici și acum și-a descoperit Avram Iancu vocația sa de om al momentului. Venise la Aduanã în fruntea unor nenumãrate cete de toți, mobilizați din munții Apuseni. A luat și el cuvîntul la Blaj. Toți biografii lui au remarcat cã era scump la vorbã, mãsurat, concis, dar în aceeași mãsurã hotãrit și precis. Se reține din vorbirea lui mai ales o exclamație menitã sã însuflească celor prezenți demnitãte, curaj și hotãrîre: „Uitați-vã pe cîmp romãnilor, sîntem mulți ca cucuruzul brazilor. Sîntem mulți, mulți și tari, și Dumnezeu e cu noi”... Toți contemporanii, ca și istoricii epocii, notezã cu elogii rolul preoților în armata lui Iancu, rol recunoscut chiar de generalul Bem, într-o scrisoare cãtre Kossuth, referîndu-se la preoții ortodocși (schismatischen). De altfel ei au ãmtrat și în legenda Iancului cîntatã din generație în generație:

*Sus pe virful dealului
În cetate Iancului
De trei zile, de trei nopți
Cîntã-o sutã de preoți
Și se roagã și se-nchinã
Pentru tabãra romãnã...*

Revoluția Iancului a dat și astãzi și va da peste veacuri mãrturie despre vitejia romãneascã, despre setea romãnilor de dreptate și despre forța lor de a și-o ciștiga și a pãra. Iancu întemeliaze în Apuseni o adevãratã Țarã Romãneascã, rãmãsã neinvinșã, necuceritã...

Lui Iancu poporul i-a dat supranumele de „Orãi”, iar în baladele în care îl cîntã, i se adreseazã cu „Iancule, Mãria Ta”, precum domnilor celor mari ai istoriei romãnilor. Cãci Iancu a fost Craiul Transilvaniei în 1848, dar de atunci este al tuturor romãnilor de pretutindenți. Iancule, vegheazã asupra Transilvaniei și aruncã-ți un ochi și peste Prut!

Ne rugãm acum cînd comemorãm 119 ani de la moartea lui: Dumnezeu sã-l odihneascã în pace, dar sã ni-l tinã viu și nemuritor în suflete, ca sã ne fie pururea model de iubire de Patrie!..

Pe plãtoul din preajma bisericii a urmat apoi un foarte frumos și bogat program artistic, deschis de cuvîntãrile rostite de organizații și Președintele Romãniei.

Între artiști s-a aflat și un grup de copii din Basarabia cu un emoționant cîntec închinat Iancului.

Toatã această comemorare a fost strãbãtutã de razele luminoase ale idealurilor lui Avram Iancu, unele atît de actuale și astãzi, cã prinse atît de potrivit și în textul jurãmîntului soldaților sãi de la 1848, în care se spune între altele:

„Eu... jur în numele Tatãlui și al Fiului și al Sfantului Duh, Dumnezeului Celui viu, cum cã, ca romãn voi susține totdeauna națunea noastrã romãnã pe calea dreptã și legitimã și o voi apãra cu toate puterile în contra oricãru atac și asuprire.

Nu voi lucra niciodatã în contra drepturilor și intereselor națiunii romãne, ci voi ținea și apãra Legea și limba noastrã romãnã, precum libertatea, egalitatea și fraternitatea.

Peste aceste pricini voi respecta toate națiunile ardelenes poftînd egalã respectare de la dînsle; nu voi încerca sã asupresc pe nimeni, dar nici nu voi suferi sã ne asuprescã nimeni...
Așa sã-mi ajute Dumnezeu...”

Deasă sau rară împărtașire?

(Urmare din pag. a 2-a)

tiple și de diferite ordine: istoric, teologic, canonic-disciplinar, sentimental...

În antichitatea creștină, toți credincioșii care participau la Sf. Liturghie se împărtașeau cu Sf. Taine. Fapt firesc, căci scopul Liturghiei este constituirea Bisericii prin adunarea laolaltă a tuturor credincioșilor, rugăciunea comună și împărtașirea lor cu Hristos prezent în Euharistie sub forma pâinii și a vinului. Liturghia era socotită și trăită ca „Masă a Domnului” la care sînt invitați toți cei ce au primit botezul și se numesc creștini. Iar această „Masă” sau „Cină” devenea „Memorial al Domnului” căci în cursul ei credincioșii, în frunte cu episcopul sau preotul, comemorau și retrăiau împreună cu Hristos toate actele Sale mîntuitoare: Nașterea, propovăduirea Evangheliei, Patimile, Moartea, Învierea, Înălțarea la Cer, Pogorîrea Duhului Sfînt, Împărtașirea cu Sfințele Taine la fiecare Liturghie reprezenta pentru primii creștini punctul culminant al adunării euharistice, sensul însuși al ei, care este unirea cu Hristos, pentru „a trăi în Hristos” (cf. Gal. 2, 20). Era de neconceput participarea la Euharistie fără împărtașirea cu Sf. Taine. Căci atunci Liturghia nu s-ar împlini, nu și-ar atinge scopul: unirea cu Hristos și s-ar transforma într-un fel de spectacol sacru în care, e adevărat, se pot trăi emoții sfînte și înălțătoare dar care rămîn departe de realitatea unirii concrete cu Hristos, realizată numai prin împărtașire. E adevărat că primii creștini erau foarte conștienți de împărtașirea cu Sf. Taine și nu se apropiiau de ele oricum, ci cu conștiința împăcată cu Dumnezeu și cu semenii lor. Ei știau mai bine ca noi „că oricine va mânca pîinea aceasta și va bea paharul Domnului cu nevedincie va fi vinovat față de trupul și sîngele Domnului” (I Cor. 11, 27). De aceea, cînd cineva păcătua de moarte prin lepădarea de Hristos, uciderea (inclusiv avortul), desfrîmarea, hoție sau alte fapte grave făcea mai întîi penitență citiva ani de zile și numai după aceea era reintegrat în comunitatea euharistică și se împărtașea cu Sf. Taine. Pe timpul penitenței, un astfel de creștin nu avea voie să participe la „Liturghia credincioșilor” (euharistică) ci doar la „Liturghia catehumenilor”, trebuind să părăsească biserica odată cu cei ce se pregăteau pentru primirea botezului, la cuvintele preotului „Cei chemați ieșiți...”. Așadar, păcătuiră gravă îl face pe creștin că cadă din starea de har primită la Botez și confirmată și înțărîată în fiecare Euharistie și-l desparte de obștea Bisericii, ne mai fiind vrednic să participe la jertfa euharistică și să se împărtașească cu Sf. Taine. Căci Biserica se identifică cu Euharistia care o constituie și o manifestă. De aceea, Sf. Ioan Gură de Aur zice că cel ce nu este vrednic să se împărtașească acela nu este vrednic nici să participe la jertfa liturgică. El trebuie să părăsească biserica odată cu „cei chemați”. Așadar, în vechime, rînduiala împărtașirii regulate a celor care nu erau sub osînda canoanelor sau a excluderii de la împărtașirea cu Sf. Taine a celor cu păcate grave era strict observată. Pentru că această disciplină este singura conformă cu teologia euharistică, adică cu sensul însuși al Liturghiei.

Ea însă va fi tot mai mult neglijată, începînd cu secolul al IV-lea, odată cu înmulțirea creștinilor prin convertirea în masă, fără pregătirea necesară, a păgînilor, după edictul de libertate a creștinismului (Milano, 313) și mai ales după ce acesta devine religie de stat sub Teodosie cel Mare. Sensul profund al Liturghiei ca masă euharistică în care prin împărtașirea cu Trupul și sîngele lui Hristos a tuturor celor prezenți se realizează Biserica însăși și se manifestă Împărăția lui Dumnezeu se pierde încetul cu încetul la tot mai mulți creștini. Din act comunitar, privind întreaga obștea a Bisericii adunată într-un loc pentru celebrarea Euharistiei, împărtașirea devine un act privat, individual; fiecare se împărtașește cînd vrea sau cînd se crede pregătit. Față de primele manifestări de acest gen, deosebit de grave, autoritatea bisericească se simte obligată să reamintească prin canoane disciplina tradițională a împărtașirii. Astfel canonul 8, atribuit Sfinților Apostoli, spune: „Dacă vreun episcop, preot sau diacon ori cineva din cler nu se împărtașește în timpul jertfei liturgice care se aduce, să spună motivul și dacă acesta este justificat să fie iertat. Iar dacă nu să fie excomunicat ca unul care produce smînteală...”. Canonul 9 apostolic se referă în aceeași problemă la credincioși: „Toți credincioșii care intră în biserică și ascultă citirea Sfințelor Scripturi dar nu stau la împărtașire să fie excomunicati”. Același lucru îl spune în principii și canonul 2 al sinodului din Antiohia (341): „Cei ce vin la biserică și ascultă citirea Sfințelor Cărți dar nu vor să ia parte la rugăciunea liturgică cu poporul, sau care prin indisciplina refuză împărtașirea cu Sf. Euharistie toți aceia trebuie excluși din Biserică pînă ce, recunoscîndu-și greșeala și împlinind canonul rînduit aduc roade de pocăință...”. Hotărîrile și canoanele acestui sinod local vor fi adoptate pentru întreaga Biserică de sinoadele VI (can. 2) și VII (can. 1) ecumenice.

Părinții bisericești recomandă și ei împărtașirea deasă. Astfel Sf. Vasile cel Mare zice în Scrisoarea 33: „Este bine și folositor a se împărtași în fiecare zi și a primi Sfințele Taine căci însuși Hristos a zis: „Cel ce mîncă și bea sîngele Meu are viață veșnică” (In. 6, 54). Noi însă ne împărtașim de patru ori pe săptămîna: duminică, miercuria, vinerea și sîmbăta ca și în alte zile cînd se face pomenirea vreunui sfînt...”. Evident, Sf. Vasile și călugării săi se împărtașeau de patru ori pe săptămîna pentru că slujeau Sf. Liturghie de patru ori, în zilele menționate. Împărtașirea deasă, chiar zilnică o recomandă și Sfințul Ioan Gură de Aur, care deplînge faptul că mulți credincioși din vremea sa nu se mai împărtașeau decît o dată pe an. În același sens vorbește și Sf. Ioan Casian (sec. IV—V) și Sf. Teodor Studitul (Sec. IX). În celebritatele sale Epitimiile (Reguli), Sf. Teodor insistă asupra obligației monahilor de a se împărtași regulat. Iată cîteva: „Dacă într-o zi cînd se face Liturghie un călugăr nu se împărtașește să spună motivul, altfel să rămînă nemincat pînă seara” (n. 31). „Cel ce din proprie inițiativă nu se împărtașește, acela trebuie să se separe de obște pentru o zi” (n. 10). Sau „Cel ce nu se împărtașește mai mult de 40 de zile, dacă nu este oprit de canoane, va trebui să spună motivul. Și dacă se constată că din pricina neglijenței nu s-a împărtașit să fie supus unei pedepse de 40 de zile” (n. 6).

E adevărat că la pierderea sensului profund al Împărtașirii ca act comunitar, deci privind pe toți cei ce participă la Sf. Liturghie, a contribuit și problema „vredniciei” personale accentuată de toți Părinții și îndeosebi de călugării într-o vreme în care Creștinismul a devenit pentru mulți doar un nume. Firește, la împărtașire nu poate avea acces

cel ce trăiește indiferent sau în păcate grave. Așa au apărut canoanele care interzic împărtașirea un anumit timp, mai lung sau mai scurt, potrivit gravității păcatului. Dar degrabă insistența Părinților și a canoanelor pe „vrednicia” necesară pentru împărtașirea a fost rău înțeleasă, încît cu timpul nu s-au mai împărtașit nici cei ce nu erau sub osînda canoanelor, socotindu-se singuri nevednici de împărtașirea deasă. Deși Sf. Ioan Gură de Aur spune că cel ce nu-i vrednic să se împărtașească zilnic, acela nu-i vrednic să se împărtașească nici o dată pe an, la Paști. De altă parte, insistența pregătirii pentru împărtașire — legitimă în sine căci Sf. Taine nu lucrează automat, fără colaborarea omului prin efortul propriu de despătimire — a dus la o altă atitudine greșită: credința că împărtașirea este o recompensă pentru virtute, pentru efortul împlinit în vederea primirii ei. „Cu cît mai rezonabil este, zice Sf. Ioan Casian, să primim Sf. Taine în fiecare duminică, cu inimă smerită, ca un remediu pentru slăbiciunile noastre crezînd și mărturisind că nu merităm acest har, decît să ne înălțăm în noi înșine prin convingerea desartă că cel puțin vom fi vrednici odată pe an (Conv. 23, 21). Sf. Chiril al Alexandriei (+444) constată în vremea sa și alte atitudini greșite față de Sf. Împărtașenie. „Sînt umii, zice el, care după ce au gustat din harul dumnezeiesc nu mai merg la biserică din neglijență și amină primirea Sfinței Împărtașenii sub pretextul respectului și al pietății, în realitate însă din lipsă de evlavie și din răceală. Acest refuz care pare a porni din pietate nu este decît o cursă și o pricină de smînteală care duce la cădere” (Comentar la Ioan 1, 3). De aceea mai multe sinoade locale: Elvira (can. 21), Sardica (343) sau ecumenice: Constantinopol (în Trulian, 692, can. 80) se văd nevoite de a amenința cu excomunicarea pe cei care timp de trei săptămîni nu participă la Liturghie și nu se împărtașesc. În Occident, unde situația era și mai gravă, diferite sinoade locale insistă pentru împărtașirea cel puțin de trei ori pe an: Paști, Crăciun și Rusali. Tîrziu, un sinod din Latran (Roma 1215) fixează datorită împărtașirii cel puțin odată pe an. Dar deja aceste hotărîri nu mai sînt conforme cu spiritul Liturghiei ca jertfă și ca Taină a comunității care constituie Biserica. Teologia euharistică a primelor veacuri creștine va fi tot mai mult uitată, accentul mutîndu-se acum pe pietatea individuală în fața Sfinței Împărtașenii (care în Apus va fi expusă în afara Liturghiei spre adonare) și pe interpretarea simbolică a tuturor artelor și gesturilor liturgice.

Renășterea isihastă din sec. XIV va atrage după sine cum este firesc și o renăștere liturgică îndeosebi prin Sfinții Nicolae Cabasila și Simeon al Tesaloniceului (sec. XV).

Pentru Nicolae Cabasila, euharistia (împărtașenia) este izvorul și desăvîșirea vieții în Hristos. Iar „celelalte Taine nu sînt desăvîșite și nici nu pot da roade... dacă nu luăm parte la ospățul dumnezeiesc”. „În schimb dacă ne apropiem cu zdobire de inimă și ne mărturisim păcatele înainte preotului, Sf. Împărtașenie este cea care ne scapă de orice păcat... de unde urmează că nimic n-am făcut numai mărturisindu-ne, fără a gusta din bunătățile euharistice” (Despre viața în Hristos, 4). El arată că la Sfința Împărtașenie trebuie să ne apropiem „mereu”. „Căci e nevoie ca Făcătorul lumii să rămînă tot timpul în lutul nostru ca să îndrepteze chipul Său în noi de cite ori dă semne că vrea să se strice...” (Ibidem). „Viața în Hristos” este de neconceput fără participarea regulată la Sf. Liturghie și Împărtașirea cu Sfințele Taine. Căci nu noi ne transformăm pe noi înșine prin efortul nostru ascetic, ci Hristos euharistic lucrează în noi și dă valoare și sens la tot ceea ce facem pentru mîntuirea noastră. Neglijența Sfinței Împărtașenii poate veni și dintr-o spiritualitate dezincarnată care nu pune accentul pe Sfințele Taine ci pe voința și efortul omului, concepție proprie atitor secte din vechime (pelagianism, priscilianism, bogomilism) condamnate de Biserică.

La rîndul său, Sfințul Simeon al Tesaloniceului, unul din cei mai mari liturghisti ai Bisericii Răsăritene, insistă și el asupra necesității împărtașirii dese. În cartea sa „Tratat asupra tuturor dogmelor” el zice: „Drept acea Taină este cea care ne lasă Iisus pentru ca să fim una cu Dumnezeu. Noi arhieriei și preoții adesea cu socotință și cu spovedanie slujind Liturghia să ne împărtașim cu înfricoșătoare Taine; iar ceilalți și ei adesea prin Spovedanie, prin sfărîmarea inimii și cucernicia sufletului să se cuminece. Și nimeni din cei ce se tem de Domnul să nu treacă peste 40 de zile (ne-împărtașii), și dacă cei ce vor păzi pe cit vor putea să se apropie și mai curînd de cuminecătura lui Hristos, și dacă se va putea și în toate duminicile, mai ales cei bătrîni și cei bolnavi”.

În scolar al XVIII-lea a avut loc la Muntele Athos o mare frămîntare în jurul problemei dese sau rarii împărtașirii. Sf. Nicodim Aghioritul protagonistul dese împărtașirii, autor a peste o sută de lucrări, între care și al Filocaliei (culegere de texte din Părinții ascetici), a scris în acest sens o „Carte foarte folositoare pentru suflet. Despre împărtașirea deasă cu Sfințele Taine ale lui Hristos” în care el argumentează cu texte din Sfinții Părinți nevoia împărtașirii dese și combate pe cei ce susțin contrariul. Poziția apărută de Sf. Nicodim și de cei din jurul său va fi aprobată și de Patriarhii ecumenici; Teodosie, în 1773 și Grigore al V-lea, în 1807 și 1819. Renășterea liturgică din Grecia contemporană cu accentul pus pe înțelegerea Sf. Liturghiei de către credincioși prin citirea de către preot cu voce tare a rugăciunilor din Anafora liturgică și pe împărtașirea deasă, renăștere promovată de mai multe Conferințe religioase, a fost inspirată de mișcarea isihastă de la Sf. Munte și de scrierile Sf. Nicodim Arghioritul.

În Rusia, împărtașirea mult mai deasă a credincioșilor în ultimele decenii s-a impus din partea acestora ca o evidență a participării lor la Sf. Liturghie. Persecuțiile grave și lipsa oricărui literatură religioasă a făcut să se nască dorința credincioșilor de a se uni cu Hristos euharistic mult mai des decît recomandă oficialitatea bisericească, potrivit unei „tradiții” venită din Apus. Căci nu trebuie să uităm că „porunca” de a se împărtași de patru ori pe an sau cel puțin odată este de influență apuseană și nu are nici o justificare teologică. Dimpotrivă, ea este contrară spiritului Liturghiei ca jertfă adusă de tot poporul lui Dumnezeu și cină comună. Nimeni din cei invitați la o masă nu merge numai ca să se întîrească și gazda și cei prezenți, fără să mîncească efectiv. E adevărat că amănunțit creat în jurul unei mese este ea însăși o hrană spirituală pentru cei invitați, dar nimeni nu renunță să mîncească, săturîndu-se numai cu ea. Sf. Nicodim Aghioritul spune că sînt mai multe feluri de a ne împărtași cu Hristos: prin Sf.

Anul acesta, la 16 august, s-au împlinit 175 de ani de la nașterea lui Ioan Ghica.

S-a născut în București dintr-o familie veche de boieri, care a dat Țărilor Române nouă domnitori.

Se distinge ca un element luminat avîndu-l ca dascăl pe Heliodora la Sf. Sava. Își continuă studiile la Paris, unde obține diploma de inginer de mine. Atras de curentele filosofice ale timpului său colaborează la mai multe reviste franceze.

Întors în țară, împreună cu N. Bălcescu, întemeiază societatea politică secretă „Frăția” în 1841, care a pregătit Revoluția din 1848.

Oam cu vederi înaintate, devine profesor la Academia Mihăileană din Iași, alături de Mihail Kogălniceanu și Alecsandri, conducînd împreună revista „Propășirea”.

După Revoluția din 1848, cînd fruntașii revoluționari au fost exilați, Ghica se retrage la Constantinopol. La stăruința ambasadorului englez este numit guvernator sau bey al insulei Samos, pentru stîmpirea piratilor, luînd o serie de măsuri salutare pentru populație. Drept recunoștință sultanul l-a numit priet cu Samos, iar populația i-a ridicat un bust de marmură.

IOAN GHICA

175 de ani de la naștere

După înfăptuirea Unirii, al cărei luptător a fost, Cuza l-a numit ministru și președintele Comisiunii de miniștri, iar mai tîrziu ministru plenipotențiar la Londra.

Întors în țară se dedică studiului, pecețuindu-și ultimii ani ai vieții la moșia sa de la Ghergani, unde a fost și înmormîntat în 1897.

Scrierile lui Ghica au fost puține ca număr, dar cu valoare deosebită. Ca profesor de economie politică s-a străduit să răspîndească această știință la noi. Se păstrează în două volume „Convorbiri economice” în formă de scrisori folosind ca gen literar și dialogul în care Ghica își talmăcește ideile sale de economie politică. Alte lucrări din același sistem de idei sînt: Omul fizic și intelectual și Pămîntul și omul.

Pentru meritele sale deosebite a fost ales membru al Academiei Române și președintele ei și director general al teatrelor.

Ghica s-a afirmat și prin scrierile sale literare. Partea cea mai valoroasă în domeniul literaturii o constituie „Sorisonile către V. Alecsandri”. În aceste scrisori, redactate la bătrînețe, nostalgic vorbește de epoca lui Caragea Vodă, de Anton Pann, Nicolae Filimon, școala de acum 50 de

ani, evenimentele revoluționare din 1821, despre Bălcescu, Gr. Alexandrescu și I. Cîmpineanu. Aceste scrisori au fost mult gustate de contemporani, păstrîndu-și pînă astăzi valoarea de opere literare. Înzestrat cu o memorie fenomenală, Ghica reînvie cu multă putere de viață, o întregă epocă din trecutul nostru, cu evenimentele trecutului.

Limba folosită în aceste scrisori este cultă, literară, simplă și curgătoare, care farmecă prin pitorescul povestirii. Stilul este simplu și captivant.

Are și o scriere cu caracter mai mult istoric: „Amintiri din pribegia după 1848”, în care publică scrisori de la Bălcescu, Heliodora, Golești, C. A. Rosetti s.a. În aceste scrisori își manifestă dorința de libertate a românilor, eliberarea Principatelor de sub stăpîniri străine, unirea românilor, respingerea oricărui amestec rusesc în Principate.

Ca scriitor, economist și om politic, fruntaș al Revoluției din 1848 și luptător pentru cucerirea independenței, personalitatea marcantă a lui Ioan Ghica rămîne la loc de frunte în panteonul culturii românești și al istoriei noastre naționale.

Pr. Constantin Cîlbia

ISSUS HRISTOS BUCURIA NOASTRĂ

(Urmare din pag. a 2-a)

un prieten cu o iubire sinceră, statornică, dezinteresată tot așa cum suprema suferință a vieții este aceea de a trăi fără prieteni și fără nimeni apropiat. Celebra actriță Marilyn Monroe, scria, cu cîteva zile înainte de a-și pune capăt zilelor, unei cunoștințe: „am cucerit faima, dar prețul cu care am cucerit-o a fost prea mare. Dar ceea ce mă distruge e faptul că nu mi-am realizat dorința de a avea prieteni. Atîta i-am dorit! E ridicol, nu-i așa? — pentru femeia cea mai adorată din lume”.

Pentru noi, cei botezați și însemnați cu semnul lui Hristos, El rămîne prietenul ideal. Cel care ne aduce adevărata bucurie: iubirea lui Hristos este o iubire autentică pentru că poartă în ea semnul autenticității: suferința. Cine a găsit cerul a găsit bucu-

ria căci cerul e Dumnezeu și Dumnezeu în sufletul lui.

Nu e de mirare dacă s-a afirmat că religia lui Hristos e religia bucuriei și că adevăratul creștin e „fiul bucuriei”. Se poate măsura exact cît a pătruns creștinismul în cineva după bucuria pe care o degajă din el.

Dacă inima și viața ne este stăpînită de amărăciune, de nemulțumire și tristețe este un semn că încă nu ne-am îmbrăcat încă deplin cu Hristos, că bucuria cerească este departe de noi și sîntem încă încetuși în cele pămîntești. Să ne adîncim în taina bucuriei și a credinței și să medităm îndelung la în demnul din Păstorul lui Herma, scriere de la începutul Bisericii creștine: „Izgonește de la tine, creștinule tristețe, pentru că ea este sora îndoielii și a urii. Tu ești un om lipsit de judecată dacă

nu reușești să înțelegi că această tristețe este cea mai rea dintre toate patimile și cea mai dăunătoare pînă la urmă pe care o slujesc pe Dumnezeu.”

Intr-azeurea-te în schimb cu bucuria care este totdeauna plăcută și primită de Dumnezeu; și desfătează-te în ea. Omul liniștit face binele și îl iubește evitînd din răsputeri melancolia. Omul trist, în schimb, pururi săvîrșește răul mai întîi de toate pentru că îl întristează pe Duhul Sfînt. Izvor nu de tristețe ci de bucurie, în al doilea rînd omîntînd să se mai roage și să-l laude pe Dumnezeu din cauza tristeții care s-a cuibărit în inima lui nu se mai poate ridica la tronul celui Preaînalt.”

Să ne bucurăm așadar pururea căci Hristos este bucuria noastră veșnică.

Taine, prin rugăciune, prin auzul cîntărilor și cîntărilor sfînte, prin contemplarea tainelor lui Dumnezeu, prin facerea de bine. Dar ele nu se exclud una pe alta. Dimpotrivă. Cel ce îl primește pe Hristos euharistic îl va păstra în inima sa rugîndu-se mult, citînd din Sf. Scripturi, lucrînd numai binele... Dar nimeni nu poate neglija Sf. Taine pe motiv că se împărtașește duhovnicește cu Hristos sub formele amintite. Căci altfel Mîntuitorul nu s-ar mai fi întrupat și nu s-ar mai fi jertfit pe cruce ca să ne lase Trupul și Sîngele Său ca „adeverată mîncare și adevărată băutură” (In. 6, 55). Celce neglijează Sf. Împărtașenie, neglijează fără să-și dea seama întruparea și jertfa însăși a Domnului. Căci Euharistia este taina prin excelență a Noului Testament. Fără Euharistie nu există nici întrupare, nici jertfă. Protestanții și cultele neo-protestante care pun accent unilateral pe Cuvîntul lui Dumnezeu în detrimentul Euharistiei în care nu mai văd prezența reală a lui Hristos uită că „Cuvîntul trup s-a făcut” (In. 1, 14), că în Noul Testament Dumnezeu nu numai vorbește oamenilor ca în Vechiul Testament ci se și unește cu ei prin Trupul și Sîngele Fiului Său jertfit și înviat pentru mîntuirea lor.

Cum am putea reveni astăzi la o practică normală a Euharistiei? Desigur că numai printr-o înțelegere justă a sensului și rostului ei pentru viața creștină. Aceasta presupune însă preoți și creștini responsabili și luminați, angajați conștient în trăirea maximală a Evangheliei și nu oameni „cîldiceși”, dispuși oricînd la orice compromis. Aprofundarea teologiei euharistice a primelor veacuri creștine ca și cunoașterea evoluției de-a lungul istoriei a practicilor privitoare la împărtașire, mai mult sau mai puțin „conforme cu această teologie, practici devenite adeseori „tradiție”, ne va ajuta să exorcizăm mîntea noastră de o multitudine de prejudecăți sau chiar superstiții cu privire la Sf. Taină a Împărtașenii. Trebuie să fim conștienți că nu toate „tradițiile” impuse la un moment dat în istorie au și o justificare teologică. Pot exista „tradiții” cum este și cea cu privire la împărtașirea o dată sau de patru ori pe an și chiar la șase săptămîni, care nu pot fi justificate teologic, ci cel mult sentimental. În ce privește „vrednicia” pentru primirea Euharistiei trebuie să știm că nimeni nu poate vreodată pretinde că e vrednic să se împărtașească. Căci „toți greșim în multe chipuri” (Iac. 3, 2). Iar „dacă zicem că păcat nu avem, ne amăgim pe noi înșine și adevărul nu este întru noi” (I In. 1, 8). „Știm, zicea Sf. Ioan Gură de Aur, că nimeni dintre noi nu este scutit de greșeli, nimeni nu se poate lăuda că ar avea o inimă curată. Îngrozitor este, nu atît a nu avea inimă curată, cît că neavînd-o astfel nu alergăm la Cel ce poate să o curățească...”. Desigur că sînt păcate grave și păcate mai puțin grave. „Orice nedreptate este păcat, dar este și păcat care nu e de moarte” (I In. 5, 17). În cazul păcatului de moarte, trebuie să împlinim canonul rînduit la spovedanie și să nu ne împărtașim o vreme. Dar dacă nu sîntem în păcate de moarte să îndrăznim să ne împărtașim cît mai des. Bineînțeles cu inimă înfrîntă și smerită, cu lacrimi (Sf. Simeon Noul Teolog spune că nimeni nu se apropie fără lacrimi de Sf. Împărtașenie) și cu conștiința păcătoșeniei dar și cu dorința de a primi prin Sfința Împărtașenie ajutor în

lupta pentru despătimire și îmbunătățire. Căci fără Împărtașenie deasă nu putem deveni mai buni, mai iubitori, mai asemenea cu Hristos. Împărtașenia deasă, primită cu pregătirea necesară se transformă în Hristos însuși. „Firea celui mare schimbă firea celui mai slab” zice Sf. Maxim Mărturisitorul. Pînă la urmă noastră încălzită de focul dumnezeirii devine ea însăși foc ca fierul introdus în foc care devine foc, păstrîndu-și totodată natura sa proprie. Și fiindcă se pune în mod justificat problema pregătirii pentru Sf. Împărtașenie trebuie să spunem că nu există o regulă pentru preoți și alta pentru mireni. Toți trebuie să se pregătească cu spovedanie, cu post (rînduit de Biserică, adică: miercuria și vinerea ca și cele patru posturi mari) cu înfrînare conjugală pentru că căsătorii și cu rugăciune. Trebuie să știm și a ceea că pregătirea pentru împărtașire nu este numai de o zi sau de două, ci de toată vremea. Iată toată vremea trebuie să ne reținem de la păcăt să avem gîndul la Hristos, să fim împăcați cu toată semenia noastră, să fim alecați spre săvîșirea binelui. Ea culminează cu participarea la Vecerni și Utrenie ca și la Liturghia propriu-zisă. Toată Liturghia este de fapt o pregătire pentru împărtașire.

Ținînd seama de situația deosebit de gravă existentă în Biserică noastră în privința împărtașirii credincioșilor, îndemnăm și pe această cale pe cîrmacii preoți să explice îndelung credincioșilor nevoia împărtașirii mai dese cu Sf. Taine. O Liturghie la care nimeni nu se împărtașește este aproape un non sens și în contradicție totală cu conținutul rugăciunilor și cîntărilor ei. Cum să cîntăm „Să se umple gurile noastre de lauda Ta Doamne... că ne-ai învrednicit pe noi să ne împărtașim cu Sfințele, dumnezeieștile... și de via făcătoare Tale Taine...” sau „Dreptii pîimii Dumnezeieștile, sfințele... lui Hristos Taine... cînd nimeni nu s-a împărtașit? Cu ce conștiință putem refuza sistematic chemarea Mîntuitorului la fiecare Liturghie: „Cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste, apropiați-vă? Hristos ca a venit să vinde pe cei bolnavi și să dea iertare celor păcătoși, vrea să ne vinde și să ne ierși pe noi împărtașindu-ne în Sf. Taine. Iar noi să-l refuzăm? Cu adevărat, nu ne dăm seama că ce ne lipsim evitînd sau amînînd Sf. Împărtașenie Cuerniciei părinți ar trebui să încurajeze în primul rînd pe copii (care pînă la 7 ani pot să împărtașească fără spovedanie și fără ajun) și bătrîni să participe regulat la împărtașire. Astăzi va mai fi Liturghie fără împărtașire. De asemenea, pentru o participare cît mai conștientă credincioșilor la Sf. Liturghie, în care aceștia poată urmări caracterul ei de jertfă se impune citirea cel puțin a rugăciunilor din canonul euharistic cu voce tare. Astfel credincioșii vor urmări continuitatea rugăciunilor, își vor da seama de sensul lor profund și se vor simți implicați în ele.

Creдем că numai printr-o renăștere liturgică accentuată pe Sf. Împărtașenie primită regulat cu pregătire necesară, putem nădăjdui la o renăștere duhovnicească trainică și cu roadele cele frumoase pentru Biserică și neamul nostru. Că atunci Hristos va lucra în noi și ne va schimba El însuși după chipul și asemănarea Sa.

ŞAGUNA ŞI REVOLUŢIA PAŞOPTISTĂ DIN TRANSILVANIA

În atmosfera premergătoare adunării naţionale de pe Cimpul Libertăţii, Şaguna merge la Carlovit, pentru a fi hirotonit episcop al românilor ortodocși din Ardeal. În discursul pe care-l rostește cu acel prilej el se pronunță, cu miez, pentru „mântuirea poporului” și pentru acțiune „în spiritul timpului”. Idealul politic pe care și-l propunea venea de departe, dintr-un gând al lui Sincai: „Deșteaptă-te, o neam al meu și ai minte!” și în conștientă cu nemuritorul vers al lui Andrei Mureșianu: „Deșteaptă-te române din somnul cel de moarte”, vers ce iată peste timp a despăcat încă o dată în Decembrie 1989 istoria românilor și a luminat idealuri revoluționare. Vertical și profund Şaguna se mărturisea, atunci la 1848: „pe românii ardeleni din adâncul lor somn să-i deștept și cu voia către tot ce e adevărat, plăcut și bun să-i atrag”.¹ Idealul acesta, prin unitatea dintre adevăr, plăcut și bun, pulsează într-o dimensiune filocalică, într-un model ortodox al desăvârșirii personalității umane, în corodată cu profilul clinic al o-mului.

La Blaj Şaguna a fost președintele Comitetului național român, iar în planul mai larg al desfășurării evenimentelor revoluției rolul lui a fost la fel de important ca și cel al lui Bărnuțiu și Avram Iancu. În Programul revoluționarilor de pe Cimpul Libertății, „petiția” ce a fost adresată împăratului, Şaguna a conturat cu siguranță ideea restaurării mitropoliei ardelenice, și după informațiile din *Parti alese din istoria Transilvaniei* a lui Bărnuțiu, tot lui i-a aparținut și paragraful privitor la educație și învățământul românesc: „Națiunea română cere înființarea școlilor române pe la toate satele și orașele, a gimnaziilor, institutelor militare și tehnice și a seminariilor preoțeste, precum și a unei universități române dotate din casa statului în proporție cu poporul contribuent, în dreptul deplin de a-și alege directorii și profesorii și de a sistematiza învățământul după un plan școlastic și cu libertatea de a învăța”.²

Şaguna a fost un bun organizator și un diplomat de excepție, a știut să-și stăpânească poporul cu blîndețe, cum rezultă și din circulara din 4/16 mai 1848, în care îl îndemna pe românii să fie cu „ascultare către domni voștri pămîntești, pînă cînd pe calea legii se va înlesni iobăgia voastră”.³ Pe cit a fost de blînd cu poporul, pe atît de bine a știut să se împună în fața autorităților imperiale, cu o prestență proprie, încît comisarii imperiali îi alcătuiesc un portret, în care citim și admirația acestora: „este virtos în trup și în suflet, iar împlinirea punctuală a măsurilor sale, popularității sale celei mari, se poate atribui”.⁴

Prin calitățile lui, Şaguna a fost „un bărbat al poporului”, un diplomat în toată puterea cuvîntului, în realitate cu poporul, cu frunța revoluției române, și nu în ultimul rînd cu reprezentanții curții vieneze, cu împăratul însuși, căruia i-a fost „sfetnic dinlăuntru de stat”, ceea ce era mult nu numai pentru un român ca Şaguna, dar ar fi

însemnat enorm, pentru mulți conți și grofi, care n-au avut acea șansă. Prin toate acestea a fost, cu adevărat un conducător providențial pentru românii ortodocși din Transilvania. În acest chip, îl vedem în fruntea deputății frunțașilor români către Viena, cu petiția alcătuită pe Cimpul Libertății, petiție în care erau însumate importante revendicări sociale și naționale: independență națională și respect politic, reprezentanță proporțională în dietă și în administrație, oficializarea limbii românești, egalitate și autonomie bisericească, reînființarea mitropoliei ardelenice, desființarea iobăgiei fără despăgubire, în documentele oficiale să nu se scrie „oláh” sau „walach”, ci „român”, libertate industrială și comercială, libertatea scrierii și a tiparului, asigurarea libertății personale, alcătuirea unei gărzi naționale, purtarea comună a sarcinilor publice, după starea și averea fiecăruia, constituție nouă pentru Transilvania întemeiată pe dreptate, libertate, egalitate și frățietate.

Şaguna n-a însoțit imediat deputăția românească către împăratul, a fost nevoit să se prezinte la Cluj, pentru a depune jurămîntul de fidelitate, în fața guvernatorului Teléky — „pe care l-am găsit — notează Şaguna — în cea mai mare perplexitate pentru tulburările ce începuseră atunci”.⁵ Deputăția l-a găsit pe împărat la Innsbruck, primul răspuns la petiția lor nu e satisfăcător, de aceea solicită încă unul în care se preciza: desființarea robotei și a dijmei, libertatea presei și a curților de jurați, înarmarea poporului, înființarea școlilor naționale, egalitatea bisericii greco-uniune (ortodoxe) cu celele biserici ale țării.

De la Viena, Şaguna și cîțiva din deputăție se îndreaptă spre Pesta, pentru a spulbera din cugetul pașoptiștilor maghiari defăimările pe care guvernatorul Teléky le zvonise pe seama lui Bărnuțiu, Iancu, Axente, Bariț, și alți tribuni români. La insistențele lui Şaguna sint admiși în dieta ce urma să aibă loc, pe lîngă cei numiți: episcopul unit Lemeny și Alexandru Bohățel, încă cinci români, între care și Timotei Cipariu. Din cauza precipitării evenimentelor, dieta n-a mai avut loc.

Parlamentarii pestani au luat în considerare numai primul răspuns împăresc dat deputății românilor de către împărat, încît în proiectul constituțional alcătuit s-a menținut starea de iobăgie a românilor. Şaguna a fost foarte revoltat de această situație și s-a pronunțat cu asprime față de acel proiect constituțional: „să judece Europa civilizată, care știe respecta drepturile națiunilor și ale omenirii, dacă e compatibil cu postulatele legilor divine și sociale, ca acolo unde 6—7 000 000 suflete formează trei națiuni deosebite, 1 300 000 de suflete să fie pur și simplu nulificate”.⁶

Şaguna a avut curajul ideii și al faptelor, după cum se poate vedea și din această confruntare a dietei pestane. Tot astfel va proceda și la o întrunire de la Sibiu a Comitetului național român, în prezența baronului Puchner. Cu acel prilej, după cum consemnează Laurian, Şaguna „arată cu d'amănun-

tul și în vii culori situația prezentă a patriei noastre, schișind în trăsături marcante patriotismul adevărat și patriotismul fals, făcînd deosebirea între naționalitate închipuită și naționalitate adevărată, întemeiată pe moralitate”.⁷

Această distincție șaguniană între naționalitatea închipuită (utopică) și naționalitatea adevărată s-a constituit în epocă alături de principiul de naționalitate bărnuțian într-o direcție a gândirii politice a românilor din Transilvania, iar mai tîrziu prin Vinčențiu Babeș, Alexandru Mocioni, Aurel C. Popovici s-a conturat, în ceea ce s-a numit o „sociologie a națiunii”.⁸

În 1848, urcarea pe tronul austriac a lui Francisc Iosif I, a bulversat constituția kossuthistă, în care românii erau în continuare considerați iobagi, iar neamurile din imperiu: sîrbi, croați, slovaci, sași, românii au avut convingerea unei schimbări în politica austriacă față de naționalități, în sensul egalei îndreptățiri a tuturor.

Şaguna, la propunerea lui Puchner, face la începutul anului 1849, un drum fără izbîndă la București, pentru a mijloci un ajutor rusesc, în conflictul dintre Pesta și Viena, între Pesta și naționalitățile din imperiu. Din capitala Țării Românești, prin Bucovina și Galizia, Şaguna merge la Olmütz, în Moravia, locul în care împăratul se retrăsese pentru a petrece iarna grea a aceluși an. Prin Serbia și Croația ajung la Viena deputății Popasu, Laurian, Mocioni, lîngă care s-au atașat, la insistențele lui Şaguna și bucovinienii Eudoxiu Hurmuzachi și Mihail Botnar. Petiția pe care o alcătuiesc și o dau împăratului conținea următoarele doleanțe românești: unirea tuturor românilor din imperiu sub sceptrul austriac, un congres general al națiunilor române, autonomie națională în administrație, alegerea unui conducător național și a unui bisericesc, reprezentarea proporțională a românilor în senatul imperial, introducerea limbii naționale ca limbă oficială.

Guvernul a respins acest proiect, pe motiv că românii fac parte din mai multe țări ale coroanei. Şaguna a ironizat pamfletar această atitudine: „O exemple ale acurateții! O drepti observatori ai formelor! Cit de bine v-ar părea, dacă românii ar fi căzuți chiar pe urechi, și nepăsându-le de sine, ar lăsa să treacă tot momentul binevenit, care îi cheamă să se roage, să ceară”.⁹

Şaguna rămîne însă pe poziție, nu cedează. Într-o legătură cu reprezentanții slovacilor și croaților din imperiu și redactează către curtea vieneză un nou document ce avea la bază necesitatea egalității națiunilor din imperiu. Răspunsul vine abia în iulie 1849 și în el secolește problema independenței românești din imperiu, se susține însă egalitatea în drepturi a românilor, cu celele națiuni „imperiale”.

Andrei Şaguna a fost din nou nemulțumit și revine cu alte doleanțe, între care e menționată, imperativ, înființarea unui corp de armată româ-

nesc sub comanda lui Avram Iancu. Depune și petiție pentru reînființarea vechii mitropolii ardelenice și reușește eliberarea lui Bărnuțiu din țința de la Cernăuți. Protestează împotriva contelui Clam-Gallos, urmașul lui Puchner în fruntea oștilor imperiale și candidat la funcția de guvernator al Transilvaniei, ci funcția de guvernator revenit lui Wohlgemuth, după cum se poate înțelege, cu sprijinul lui Şaguna.

Evenimentele pe care le-am învoacat dezvăluie calitățile de conducător politic ale lui Şaguna. Avet tact diplomatic, energie și mindrie națională o nută voevodală atît față de Pesta, cit și față de Viena. El n-a obținut totul dintr-o dată, ci e etapă, cu încusință pe care mulți conți și baroni au învidiat-o. El și-a cultivat încusința fără să pese de invidii și calomnii.

Deznodămîntul revoluției pașoptiste a românilor din Transilvania e cunoscut. Bărnuțiu, ideologul revoluției, intră în exil cărtărușesc și pune la un versitate din Iași fundamentele învățămîntului filosofic românesc. Avram Iancu a intrat din istorie în legendă, în vecinătatea oricărei străbuni Cișariu, cu înaltă cărtărușerie se retrage între lîntre limbii românești, căruia le caută formele originale și originare. Vor continua lupta în Transilvania, Bariț și Şaguna, col dînți cu mijloace presei și a organizației politice, iar Şaguna prin mijloace diplomatice și energie constructivă.

Atunci însă, cînd s-a tras cortina peste evenimintele revoluționare, și el se întorcea de la Viena prin Galizia și Bucovina, deși poporul îl privea pe un izbăvitor, în cugetul lui era tauburat, într-cit presimțea vremile grele cu care nu numai, ci toți românii din Transilvania aveau să aibă luptat: „De la frontiera Ardealului pînă la Sibiu — nota el — m-au petrecut multă de înteghenți, bărbați onoraționi și popor — și eu plîngeam amar, căci prevedeam neaozurile noastre”. Acestor neaozuri, Şaguna le va opune credința, cultura, lupta prin aceste mijloace pentru emanarea parea românilor din Imperiu.

Traian Vedina

1. Ion Lupăș, *Mitropolitul Andrei Şaguna*, p. 10.
2. N. Popeea, *op. cit.*, p. 61—62.
3. Ibidem, p. 71.
4. Ibidem, p. 70.
5. Andrei Şaguna, *Memorii*, 1923, p. 16.
6. Ion Lupăș, *op. cit.*, p. 25.
7. George Em. Marica, *Studii de istoria culturii și sociologia culturii românești din Transilvania din secolul al XIX-lea*, II, 1979, p. 6.
8. N. Popeea, *op. cit.*, p. 281.
9. Andrei Şaguna, *op. cit.*, p. 32.

Din Basarabia

La Chișinău s-a înființat o Societate cultural-bisericească „Mitropolitul Varlaam”, din inițiativa protoiereului Petru Buburuz. Arhiepiscopia noastră a trimis de mai multe ori cărți bisericești și unele manuale școlare, acestea din urmă, cu ajutorul D-lui Cojan Constantin din Sibiu care a colectat peste două zeci de mii de manuale diferite, și ne bucurăm că au ajuns cu bine (unele mai așteaptă să fie trimise). Această rețesă și din scrisoarea pe care ne-a trimis-o părintele Petru Buburuz și pe care o publicăm în continuare:

Înalt Prea Sfinției Sale,

Înalt Prea Sfințitului Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ
ARHIEPISCOP AL SIBIULUI ȘI MITROPOLIT AL ARDEALULUI
Înalt Prea Sfințite
Părinte Mitropolit Antonie!

În numele Societății Cultural-bisericești „Mitropolitul Varlaam” respectuos Vă aducem omagiu și Vă exprimăm simțămîntele noastre de profundă recunoștință pentru aportul Dvs. deosebit în folosul Societății, materializat prin mai multe donații importante de cărți bisericești și de teologie, istorie. Aceste donații au sporit mult baza financiară a Societății, distribuirea unora dintre cărți făcîndu-se pe prețuri modeste, altă parte formînd bazele bibliotecilor de carte bisericească a viitorului Seminar și a bibliotecii teologice a Societății, care va fi la dispoziția donatorilor ne-seminariști.

Sperăm în viitorul apropiat să primim un sediu pentru Societate. Am primit învoarea de la primărie să construim o biserică monumentală în microraionul Buicani Noi, nu departe de mine. Este inițiativa mea. Microraionul e nou (peste 100 000 locuitori) și n-are nici o biserică.

Vă mulțumim și Dumnezeu să Vă răsplătească bunătatea cu prisosință.

Solicitînd părințești rugăcîuni și binecuvîntări rămîn al Înalt Prea Sfinției Voastre smerit rugător

Președintele Societății, protoiereu P. Buburuz
P.S. Un set de cărți a fost donat Bibliotecii Muzeului de Istorie a Moldovei.

Vom mai trimite.

Părintele Buburuz ne scrie că Societatea publică un ziar, „Datina creștină” și e pe cale de a reda viața revistei *Luminătorul*, întemeiată de Mitropolitul Gurie al Basarabiei încă înainte de unirea din 1918, pe cînd era ieromonah.

Cei care doresc pot trimite articole spre publicare, pe adresa părintelui Petru Buburuz, Str. Proletară nr. 32, Chișinău 277050, Republica Moldova.

În cursul lunii august 1991 Arhiepiscopia noastră a trimis cărți și în Bucovina, prin părinte prof. dr. Ilie Moldovan.

Popa Ioaneș din Gales

(Urmare din pag. 1-a)

comuna Gales, în vecinătatea Săliștei, care, prin eroismul său tragic, s-a împodobit cu cununa muceniciei.

La 16 Aprilie 1756 episcopul unit denunță guvernului pe popa Ioaneș, care a început o vie agitație împotriva unirii [cu Roma]. Dar acest demunț nu era cel dîntîi, deoarece [episcopul Petru Pavel] Aron ceruse și mai înainte să se ia măsuri împotriva lui de către comitele Sașilor. Un oarecare Francisc Olasz raportase, de asemenea, episcopului catolic din Alba Iulia, despre propaganda popii Ioaneș, în ținuturile Sebeșului, Orăștiei și al Hunedoarei. El îndeamnă pe oameni, se zice, a trimite cite un delegat din fiecare sat la Sibiu, unde se vor întruni, pînă în Paști, noul lor episcop, împreună cu doi vlădici sîrbi și cu episcopul [Ioan Inocențiu Micu] Klein, pentru a hotărî întorcerea la legea veche. Agitația aceasta o făcea popa Ioaneș printr-o circulară, pe care o trimitea din sat în sat. Ne îndoiim însă că individul zelos, care a scris denunțul, a fost și bine informat. Întors nu de mult din Carlovit, unde a luat parte într-o delegație de Români, pentru a se plînge mitropolitului, popa Ioaneș va fi dezvoltat aceeași activitate, ca și popa Cosma din Deal, servind opena de redeșteptare a credincioșilor ortodocși.

La porunca guvernului, de bună seamă, magistratul din Sibiu trimise la Gales, călărăși și plășiei, pentru a-l aresta prin surprindere. Prima încercare a sîrnilor însă nu izbuti. Atunci popa Ioaneș se adresă domnului sași, pentru a protesta: „De veți întreba de mine”, scrie el „pentru ce n-am venit la Măria Voastră de față, de ați fi pronunțat cu altă socoteală, cu liniște, după cum este porunca de la Prea Îndălțata Maică Crăiasă, eu așa fi venit și așa veni. Iară mîndră călărăși și plășiai noaptea, ca la un hoț noaptea, iată nu ca la un preot nevinovat, pentru aceasta în ariște nu voi veni, că nu sint tilharu. Ci să mă iertați, că ieu voiu scri sus de aceasta”. Ca cei mai mulți dintre contemporanii săi, nici popa Ioaneș nu credea că Maria Terezia se identifica cu sălbatica prigonire a Bisericii ortodoxe, de aceea amenință pe sași că-i va denunța reginei. Deși iscălea: „al măriiilor voastre ieu smeritul popa Ioaneș Popovici din Gales, mic plecat”, totuși din scrisoarea sa respiră un aer de demnitate. Pare că vezi printre rîndurile așternute pe hîrtie, cu mina unui cărturar de seamă, cită încredere se sălășluiește în sufletul acestui tinăr preot pentru dreptatea Bisericii sale. Dar nu peste mult, popa Ioaneș căzu totuși pradă în mina călărilor săi.

În Maiu, după cum apare din actele guvernului, el fu arestat și transportat la Sibiu. Avem la îndemînă o scrisoare plină de duioșie și durere, pe care o adresează fărănul Ioan Burbore din Gales, tatăl preotului nostru, către teazararul suprem din Ardeal. El se plînge, că sărmanul său fiu, denunțat de cineva, a fost legat în lanțuri și aruncat în cea mai grea temniță. Mai anii trecuți, un preot ortodox, care fusese de asemenea prins, nu numai că nu a fost legat în lanțuri și despoiat de lumina zilei, ci a stat în temniță, bine îngrijit, cu mîncare ce i se trimitea zilnic. Bătrînul roagă de aceea pe domniul de la teazarariat, să se îndure a-l elibera pe fiul său, sub garanție sau cel puțin a-i desface lanțurile pentru ca să se poată bucura de lumina zilei.

Dar rugămintea bătrînului părinte nu fu în stare să înmoaie inimile împietrite ale persecutorilor. Regina Maria Terezia dispuse îndată a-l transporta pe popa Ioaneș, în secret, la Deva, ca să fie închis în temnița din cetate și ținut pînă la moarte. Tocmai după un an cancelaria aulică anunță directoratul cameral din Ardeal să deporțeze pe popa Ioaneș din Gales, fie într-o fortăreață din Italia, fie la Gratz. Dar, se pare, că tocmai faptul că nu s-a dat un mandat precis, unde să fie transportat, provoacă o nouă corespondență între Cancelaria aulică și Consiliul de război. În cele din urmă aceste autorități stabiliră, că popa Ioaneș din Gales să fie transportat la Gratz. Despre aceasta Consiliul aulic de război anunță îndată și pe prefectul militar din Gratz, cerîndu-i ca îndată ce delieventul va ajunge acolo, să fie pus sub pază militară și ținut închis toată viața sa. Deoarece însă escorta militară nu i se poate da, nefiind în Transilvania un număr suficient de soldați, Cancelaria aulică să ia singură dispoziții ca popa Ioan să fie transportat de la Deva la Gratz.

La 27 Octombrie 1757 cancelaria aulică ardeleană răspunde că cu oamenii din Ardeal nu poate să-l transporte pe popa Ioan, fiindcă cei însărcinați cu aceasta sint Valahi de același neam cu deținutul și ar fi primejdios a-l da pe mîna lor. Cancelaria își exprimă părerea însă, că ar fi bine, cînd trece armată din Ardeal spre Bănat, să-l ducă și pe popa Ioan pînă acolo, iar pe urmă să-l transporte mai

Izvoarele fericirii monahului Nicolae..

(Urmare din pag. a 2-a)

ai avea mereu senzația că ceva și-a rămas neabordat. Fragmentul fragment, e o secvență, o felie, și el te-ar putea elibera de teac, că n-ai spus tot, și chiar și de aceea că n-ai spus esențialul. Steinhardt, fără a putea și acuzat de incoerență, e un om alcătuit din bucăți, din cit mai multe bucăți a putut aduna mîntea și sensibilitatea lui, dintr-un total infinit de bucăți. E limpede însă că a adunat enorm de multe bucăți și că le-a coordonat într-un chip fericit. Ac „chip” s-a prezentat în „Jurnalul fericirii”.

De ce s-a convertit Steinhardt la creștinism?

Și mai departe: de la ce s-a convertit? De la iudaism? De la ateism sau de la indiferență? Sau, cumva, de la cultură? Nu, se va zice, la cultură în nici un caz. Nu se converteste nimenei de la cultura. cultura nu mai poți scăpa. Se poate converti cineva, eventual, p cultură, în interiorul ei, convertind cultura sau, poate, mai exact o tura lui. Căci om de cultură a rămas și după convertire. Dar că cine și-a convertit cultura, cred că se poate zice. Mi se pare că acesta cazul lui. Referințele lui, analogiile, similitudinile, pătrunderea sensurilor, interpretările, sint mereu culturale. „Jurnalul”, deci el însuși Steinhardt, respiră, se verifică, se ajută cultural. Pascal, Dostoievski, Kierkegaard, Goethe, Corneille, Péguy, Descaartes și nenumarați al prin care și modernii Proust, Sartre, Valéry, Alexandre Dumas, Camus, Chesterton și românii Eugen Ionescu, Părvan, Mărcuța Eliu, Emil Cioran, Lucian Blaga, Radu Gyra, Nae Ionescu, Nichifor Crăil și bine înțeles C. Noica, în „Iotul” căruia Steinhardt a fost arestat condamnat, sint numai cîteva nume culese din zeci și sute, la o să plă răfioare a „Jurnalului”. Nu lipsesc nici omenii de știință, Newton, Galilei, Michelson și mulți alții, nici compozitorii cei mari și, întâmplare, pentru simpla ilustrare a diversității, nici Agatha Christie, nici Coșbuc, și am putea continua pe mai multe pagini numai înșira de nume. Dacă am mai adăuga și numele de sfinți, de isihaiști și mari teologi, de la Ioan Damaschinul, Ioan Scărarul, Maxim Mărturisitorul, Grigorie Palama, Nicolae Cabasilas, pînă la Simion Metaforul și Irénée Hausherr, am putea ușor alcătui un dicționar de nu-

Toți îi dau o referință importantă, parcă anume rostită pentru li luminează un sens, îi întărează o idee printr-o comparație, îi su rează o dezlegare, îl bucură cu un paradox și, mai ales, îi justifică opțiunile. Merge înainte, pe drumul lui, cu dinșii de mînă. Din ac punct de vedere, cazul lui mi se pare exemplar. Departe de a se păda de cultură, el are pentru toate mărturiile culturale care se une se întregesc și se verifică lesne cu cele ale sfinților, decât în cea a curții. E surprinzător chiar cit de adinc și-a pătruns pe sfinți, vieți și cărțile, și experiențele lor, și cit de bine i-a înțeles. Și i-a asun și, în același timp, s-a lăsat absorbit de ei. Ca și de Sfinta Scriptura, copios citată, și de Iisus Hristos. A bătut cu toată cultura la ușa o liei sfinților și, cu sfială, la ușa lui Hristos. Fără să facă din cultu o ancilla, o solavă a teologiei, ca în Evul Mediu. A așezat la aceea masă cultura și spiritualitatea și le-a pus să dialogheze. Și le-a tîlnit armonios în propria lui persoană, transformînd-o în monah Nicolae de la Rohia. Se cade însă să spunem că, deși n-a renunțat cultură și nici n-a supus-o neapărat teologiei, a declarat-o totuși suficientă: „Nu ajunge cultura, mai e nevoie de morală, scrie el *Pozi să fii instruit și totuși brutal, simplist, nătîng și elementar*” (276). Se zice că mulți schingiuitori ordimari din lagărele de ext mînare erau pasionați după Goethe și Mozart! „Jurnalul” devine a fel un fel de carte de inițiere în creștinismul modern. O carte de s ritualitate care se va ceti multă vreme. Și o reușită carte de apologetică. Încearcă demersul apologetic apelînd la savanții moderni, pe c le armonizează cu Dumnezeu creator al universului și al vieții, și le preia lîmîțele peste care nu pot trece, și își servește astfel credin lui. Asta o fac mulți. Și bine fac.

(Continuare în numărul viitor)

departe la Gratz. Consiliul de război primi această propunere și 16 Noiembrie 1757 dispuse ca popa Ioan să fie trimis cu escortă r litară de la Deva în Bănat și de acolo la Gratz.

Probabil că aceste măsuri au fost în curînd executate, căci pe Ioaneș dispăre din sirul luptătorilor noștri și numai tovarășii săi mai aduc aminte, din cînd în cînd de el, reclamînd zadarnic elii rarea sa din temniță. Intre zidurile mucedale ale cumplitei fortăr din Kufstein, popa Ioaneș a suferit, pînă la sfîrșitul vieții, temn grea, ofilindui-se tîneretea, în așteptarea izbăvirii, pe care nu av să o mai apuce.

Taine

In memoriam
Costin Murgescu

Secret e-n gema din adîncuri scoasă,
Culori arzînd cu irizări de foc.
E-n marmura, cînd sub informul bloc
Presimți o formă viu armonioasă.

Sămînța e secret din ea cînd lasă
Larvar viața, printr-un simplu joc
Al invierii din neant soroc.
Secret, al morții ascuțit de coasă.

Inchis în lacra sfință, un secret
E cîntecul, înaltul, de poet
Adînc, cu gînduri multe-n roci săpate.

Cînd arzi, privind cum ard ca tine sori,
O taină-i, evident, ca tu să mori
Deși-ți doream, — o, citi! — longevitate.

Buc. 29 iunie 1991

Petre Pascu

Arhid. prof. dr. IOAN ZĂGREAN

PROFESORUL IACOB LAZĂR

(23 martie 1884—13 septembrie 1951)

În ziua de 1 august 1991 a înțat din viață arhidiaconul prof. Ioan Zăgrean, fost titular al catedrei de Teologie Morală de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu.

Adormitul în Domnul s-a născut la data de 24 decembrie 1912, Blăjenii de Jos, jud. Bistrița-Năsăud. A făcut studii la Liceul Alexandru Odobescu din Bistrița (1922—1929), la Academia ologică din Cluj (1931—1935) și Facultatea de Filozofie a Universității din Cluj (1931—1935). Proctoratul l-a luat la Facultatea de Teologie din Cernăuți, în 1945. Toată viața și-a dedicat-o activității didactice, fiind socotit o bună dreptate între dascălii înalt prestigiu ai învățământului românesc în general și ai lui teologic în special. A funcționat în învățământul secundar și teologic ca profesor de Filozofie la Liceele din Turda (1935—1936), Năsăud (1936—1937), Brad (1937—1938), „Andrei Șașna” din Brașov (1938—1945) și „Imion Ștefan” din Cluj (1945—48), fiind și director al acestuia din urmă; profesor pentru studiile biblice și sistematice la Seminarul teologic din Cluj (1952—1967), fiind și directorul Seminarului între 1952—1964.

În învățământul universitar a stăruit pe rând: profesor suplitor de Liturgică la Academia ologică din Cluj (1946—1948),

profesor titular la catedra de Teologie Morală, de la noul Institut teologic de grad universitar din Cluj (1948—1952), profesor de Teologie Morală la Institutul Teologic Universitar din Sibiu (1 ianuarie 1968 — 1 octombrie 1982).

A fost hirotonit diacon în 1935 și a împodobit prin vocea sa aleasă slujbele din catedralele eparhiale din Cluj și Sibiu. A fost un ales predicator și un teolog cu o vastă și profundă pregătire de specialitate.

Are la activ o foarte extinsă și substanțială listă bibliografică. Dintre numeroasele studii publicate amintim: „Crestinismul și drepturile fundamentale ale omului”, în S.T. nr. 3—4/1952; „Personalitatea morală după învățătura creștină ortodoxă”, în „M.A.” nr. 3—4/1957; „Viața interioară a preotului și importanța ei pentru apostolatul preotiei”, în „M.A.” nr. 5—6/1960; „Principii de morală creștină în Predica de pe munte”, în „M.A.” nr. 1—3/1963; „Desăvârșirea vieții creștine prin Sfintele Taine”, în „M.A.” nr. 1—2/1965; „Opinii protestante cu privire la epicleza euharistică și dezvoltarea acesteia în Liturgiile răsăritene”, în „M.B.” nr. 10—12/1965; „Biserica și umanismul vremurilor noastre”, în „M.A.” nr. 9—10/1972; „Aspecte noi în studiul Teologiei morale în Biserica romano-

catholică”, în „M.O.”, nr. 7—9/1978; „Conceptele de obligație și datorie în morală creștină”, în „M.A.” nr. 1—3/1980.

Este autor al „Moralei creștine”, manual pentru Seminarile teologice, București, 1974, 317 p; coautor al manualului de „Teologie morală ortodoxă” pentru Institutul Teologic, vol. I și II, București 1979—1980; coautor al manualului de „Dogmatica ortodoxă” pentru seminariile teologice, București, 1991.

A fost un soț și un părinte devotat vieții de familie. Prohodirea rămășițelor sale pămîntești a avut loc, în catedrala ortodoxă din Cluj-Napoca, în data de 3 august 1991.

Au slujit P.P.S.S. Irineu Bistrișeanul, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Clujului și Ioan Crișanul, arhieru-vicar al Episcopiei Oradea, înconjurați de un sobor de preoți și diaconi.

De la Sibiu au fost prezenți: rectorul și prorectorul Institutului Teologic, împreună cu profesorii dr. Ioan Floca și dr. Ilie Moldovan.

Adormitul în Domnul lasă în urmă un nume încărcat de prestigiu unor însemnate realizări culturale-spirituale.

Bunul Dumnezeu să-l odihnească că dreptii!

Pr. prof. dr. Dumitru Abrudan

CARTE DE RELIGIE

Cu purtarea de grijă a I.P.S. Mitropolit Dr. Nicolae Corneanu, apărut, în Editura Mitropolia anului, *Cartea de religie*, manual pentru trebuințele elevilor ale credincioșilor. Cartea conține 72 de lecții și anume: Rugămintea la intrarea în clasă, Ruciume la ieșirea din clasă, Ruciume de seară, Tatăl Nostru, o lecție despre Biserica, Șterea Maicii Domnului, Intra Maicii Domnului în Bică, Nașterea Domnului, noșă Iisus Hristos, Păstoria și marea, Ducerea lui Iisus la temniță, Fuga în Egipt, Uciderea uncoilor, Ioan Botezătorul, Botezul Domnului, Nunta din Cana Galileii, Învierea fiicei lui Iair, Învierea fiului văduvei din Nain, mulțirea piinilor, Umblarea pe

mare, Vindecarea orbului din naștere, Vindecarea slăbănogului de la lacul Viterda, Duminica Floriilor Patimile, moartea și învierea Mântuitorului, Sfinta Filoftea, Constantin Brîncoveanu, Familia, Biserica, Ajunul Crăciunului, Obiceiuri de Crăciun, Anul Nou, Colinde, Cîntece de stea, Plugușorul, Sfintele Paști, Obiceiuri de Paști, Sorcova și multe alte lecții de educație religioasă și patristică. Cartea are 49 de ilustrații și îndrumări practice, privind relația copii-părinți, despre patimile urite și indeletnicirile nocive, minie, beție, minciuna, furt, pizmă. Instructive sînt îndrumările cu caracter dogmatic: Dumnezeu, tatăl tuturor și diferitele cîntări liturgice etc.

Hirtia cărții este de calitate, execuția tehnică ireproșabilă, litere mari, tipar de calitate, coperta de un alb imaculat, ilustrată cu chipul blind al Mîntuitorului, îmbrățișînd cu dragostea lui toată omenirea. Cele 6 pagini libere, rezervate pentru: Note, constituie un indemn de a se înscrie momente esențiale din viața școlară și a credinciosului.

Din modul de selecționare a materialului și din scopul didactic al lecțiilor rezultă necesitatea practică și urgentă a procesului de gândire creștină, în societatea românească, și aceasta va fi posibil numai prin înstruirea și educarea tinerii generații, în spiritul învățămîntului creștin.

Nicolae Neaga

CARPE DIEM*

Acesta este titlul revistei trimestriale a pensionarilor din jurul Timiș, anul I, nr. 1, Timișara 1990, C.A.R.P., cum i se prescurtat. Revista este redactată de un comitet în frunte cu ing. V. Fizeșan, redactor șef, Revista aduce informații asupra activității Asociației în domniul social și cultural. „Ea ne îndemînă, celor interesați în experiența și înțelepciunea care ani i-au ajutat să se umuleze, pentru a folosi corect pul care este afl de prețios, pentru a învia toamnele tirale pensionarilor, aducîndu-le suflele parfumul plin al antiturilor.”

Din modul cum este organizată revista „Carpe Diem” apare ca o ploaie necesară. După nume-șele informații utile și de o lectă actualitate date pensionarilor, revista conține studii, icole, din viața culturală: is-

torie, literatură, limbă, știință, artă, muzică, teatru, comentarii, turism, actualități informaționale, șișiri interesante pentru pensionari, însemnări bibliografice, organizări de excursii prin C.A.R.P., evenimente de peste hotare etc.

Prețul timișorean Iosif Ciocloede pornind de la pomenirea cu pioșenie a eroilor Revoluției din decembrie 1989 scrie un articol intitulat: Să ne bucurăm de Sfintele Sărbători, căci Hristos s-a născut și trăiește veșnic în sufletele noastre.

Revista este interesantă, originală și variată. Girul calității îl dă colectivul de colaboratori, alcătuit din cărturari de prestigiu, profesori universitari, scriitori, poeți, oameni de știință. Aparte trebuie să spunem că Asociația C.A.R.P. este bine organizată. Pe lingă publicarea revistei „Carpe Diem”, ea are un cenacul literar unde virstnicii își împărtășesc

sub o formă artistică, problemele care-i preocupă, simțămintele care-i frămîntă. Asociația are o bibliotecă proprie, bine organizată, farmacie, consult medical și juridic gratuit, pentru cei 22 000 de membri ai ei, posedă o vilă proprie în stațiunea balneologică Buziaș, unde membrii au gratuită cazarea și unde sînt duși în mod onorific de autobusul C.A.R.P.-ului.

Asociația organizează manifestări cultural-artistice, în Timișoara și în provincie, excursii în țară și peste hotare, cu mijloacele proprii de locomoție.

Se cuvine caldă apreciere conducătorilor C.A.R.P.-ului, care fac ca într-adevăr virsta a treia să fie frumoasă.

Nicolae Neaga

* Bucură-te de ziua de azi.

„Un dac a coborît de pe columnă”

(Urmare din pag. a 3-a)

artă am avut noi români, care am rămas singuri fața năvălirii popoarelor barbare. Dacă nu eram să le ținem piept, ce se alegea de voi? La apostol nostru ați avut timp să vă întăriți și să cultivați. A venit vremea să ne dați o mîin de dor să ne unim într-o singură țară.”

Ceea ce însă îl face în chip special nemuritor Badea Cîrțan este uriașă sa lucrare desfășurată pe tărîm cultural, de luminare cu lumina cărșii de întărire în credința străbună a românilor mslvăneni.

Avînd un larg cerc de cunoscuți în rîndul marii personalități din România acelor ani, la care ea acces neîngrădit și de la care mai ales se povziona, Badea Cîrțan a cărat în Transilvania, spate, cu desăgii, prin vama cucului, aproximativ 100 000 de cărți, reviste, tablouri și alt material didactic, icone etc., în greutate de peste două zozane, spre a le împărți fraților săi din Transilvania: învățatori, preoți, țărani, școlari etc. lipsiți slova românească. Desigur că autoritățile austro-ungare nu vedeau cu ochi buni lucrarea sa, din re motiv a fost arestat și condamnat de mai multe ori. În anul 1905 de pildă, căpitănia orașului așov avea confiscate de la Badea Cîrțan 76 621 cărți, dintre care 268 „cu conținut înșigător”, re se refereau de bună seamă la istoria româlor. Acest efort, ca și ploile, vinturile, frigul,

zăpada și altele asemenea au grăbit sfîrșitul trupesc al lui Badea Cîrțan, flacăra vieții sale pămîntești stingîndu-se în 7 august 1911, acum 80 de ani așadar, pe crucea de la mormintul său din cimitirul orașenesc din Sinaia fiind încrustate următoarele cuvinte: „Aici doarme Badea Cîrțan, vișind întregirea neamului”.

Un scriitor din acei ani care i-a vegheat ultimele clipe îl îmbrăbăta cu astfel de cuvinte: „Badea Georgehe, ești un erou. Ai luptat toată viața ca nimeni altul pentru țara noastră, pentru poporul nostru; ai pus o temelie pentru ziua de mîne. Urmășii nu te vor uita!”

Intr-adevăr, Badea Cîrțan nu poate și nu trebuie uitat pentru sensul, pentru înțelesul cu totul superior pe care l-a dat vieții sale.

Ba mai mult, acum cînd visul său s-a împlinit, socotim că a sosit momentul ca rămășițele sale pămîntești să fie transferate în curtea muzeului din Cîrțoara, aproape de părinții săi și de unele din urmele ostentelor sale, sau în noua incintă a Mănăstirii Brîncoveanu de la Sîmbăta de Sus, la ale cărei ziduri își va fi purtat pașii în anii copilăriei sale.

Acest lucru s-ar înscrie pe linia gîndurilor sale, dar în același timp ar putea fi mai în atenția tinerilor generații, a noastră a tuturor, amintîndu-ne mereu la cită dragoste de neamul din care facem parte și de vatra străbună sîntem îndatorați.

Anul acesta se împlinesc patru decenii de la trecerea la cele veșnice a profesorului Iacob Lazăr, „omul de o rară modestie și discreție”, care cunos-cînd „cultul muncii și al omeniei” s-a împus ca „un exemplu de cărturar și de profesor dedicat misiunii sale”, cum în caracterizează urmașul său la catedră, profesorul Liviu Stan.

Aceste cuvinte de cinstire a personalității profesorului Iacob Lazăr ne îndreptățesc a evoca cu respect, la patru decenii de la moarte, memoria acestuia și a sublinia cîteva din realizările sale cărturărești, care azi ni se par de acută actualitate și se impun a fi repuse în circulație în vederea rezolvării juste a problemelor de drept ce se ridică în condițiile de democrație și libertate din patria noastră, similare aceluia trăite și de ilustru profesor între cele două războaie mondiale.

Născut la 28 martie 1884 dintr-o familie de preoți, în comuna Peșteș-Bihor, urmează prima clasă elementară la Școala confesională ortodoxă din comuna natală, de unde trece și încheie ciclul de patru clase elementare la Școala confesională reformată maghiară din Aleșd. Cursurile școlii secundare le urmează la Liceul greco-catolic român din Beiuș, unde ia și matura (baccalaureatul). Între anii 1902—1905 urmează cursurile Institutului Teologic ortodox din Arad, de unde ca bursier se înscrie la Facultatea de teologie din Cernăuți, pentru cursurile de doctorat în teologie, pe care îl ia în anul 1908. În același timp urmează și Facultatea de Drept a Universității din același oraș.

În anul 1908 a fost numit ca profesor suplîntor și apoi titular al catedrei de Drept bisericesc de la Institutul teologic din Arad, unde a funcționat pînă în anul 1921. În anul 1908 este hirotonit diacon și funcționează ca diacon ceremonial pînă în anul 1920 cînd este hirotonit preot și distins ca protopop onorar.

În anul 1921 înființîndu-se Facultatea de drept la Oradea, a fost chemat să ocupe catedra de Drept bisericesc pe care o deține pînă în anul 1934 și să suplinească catedra de Istoria dreptului român pînă în anul 1928. Desființîndu-se Facultatea de drept din Oradea în anul 1934 și contopîndu-se cu Facultatea de drept a Universității din Cluj, profesorul Iacob Lazăr a fost încadrat la Cluj la aceeași catedră de Drept bisericesc, unde a funcționat pînă în anul 1938, cînd se transferă la București, ocupînd catedra de Drept bisericesc de la Facultatea de teologie din cadrul Universității din capitală, pe care o onorează pînă în anul 1948, cînd s-a pensionat, pentru limită de virstă, după o activitate didactică de patru decenii în cadrul a patru instituiții d învățămînt superior, dintre care două bisericesci și două de stat.

Profesorul Iacob Lazăr, pe lingă activitatea didactică a desfășurat și o rodnică activitate științifică, cărturărească și publică-administrativă bisericească.

La 1 decembrie 1918 participă la Adunarea Națională de la Alba Iulia, ca reprezentant ales al Aradului. Face parte din primul Parlament al României, din Adunarea eparhială a Episcopiei Aradului (1918—1920), din Consiliul și Adunarea eparhială a Episcopiei Oradei și din Colegiul bisericesc al Mitropoliei ortodoxe române pînă în anul 1938.

La Oradea, ca profesor a mai deținut și următoarele însărcinări: director al Consiliului studenților în Drept între anii 1927—1934; decan al Facultății de drept între anii 1932—1934 și delegat în Senatul Universității din București, între anii 1932—1934.

La Cluj, ca profesor a fost și președinte al Comisiei căminelor studenților; membru în Consiliul consultativ universitar și membru în Senatul Universității din Cluj.

La București a deținut și funcția de decan în anul 1940/1941.

În întreaga sa viață a desfășurat și o rodnică activitate publicistică reflectată în numeroase articole publicate în ziarul „Românul” din Arad, fiind membru în redacția acestuia între anii 1918—1920. A colaborat de asemenea la ziarul „Tribuna” din Oradea, la periodicele „Biserica și Școala” din Arad, la „Telegraful român” din Sibiu, la „Revista teologică” din Sibiu, la revistele „Biserica Ortodoxă Română” și „Studiile teologice” din București.

Ca profesor și cărturar profesorul Iacob Lazăr s-a remarcat și rămîne în istorie prin valoroasele articole și studii publicate în revistele de specialitate și mai ales prin valoroasele lucrări în care a abordat o gamă largă de probleme de strictă actualitate, nu numai în momentul alcătuirii lor ci și azi cînd se impun cu autoritate.

Opera științifică a profesorului Iacob Lazăr o putem axa pe cîteva probleme de bază din Dreptul canonic ortodox și din Dreptul bisericesc de stat.

Ca profesor, solicitat de necesitățile catedrei a redactat în manuscris litografiat două cursuri: — *Dreptul Bisericesc Ortodox*. Curs litografiat. Arad 1918, pp. 400. Pregătit pentru uzul studenților are valoare și azi, el putînd fi un manual îndrumător de o deosebită precizie în materie. La alcătuirea lui sistematizează cunoștințele acumulate ca și unele cercetări proprii.

— *Istoria Bisericii Române din Transilvania*. Curs litografiat. Arad 1917, pp. 257. În acest curs autorul prezintă o sinteză a dezvoltării istorice a Bisericii Ortodoxe Române din Ardeal și face unele considerații critice și observații judicioase de valoare deosebită.

Preocupat de buna organizare a învățămîntului teologic publică două lucrări:

— *Reorganizarea învățămîntului teologic și a educației seminareale*. Sibiu 1917. În acest studiu susține necesitatea unei reforme a învățămîntului teologic, animat de sentimente și idei progresiste.

— *Dreptul bisericesc la facultățile de Drept*. București 1939. Prin această lucrare determină poziția și importanța studiului Dreptului bisericesc în cadrul facultăților de drept din cadrul universităților românești.

Apărător neînfriecat al ortodoxiei românești elaborează o serie de lucrări de referință de mare valoare documentar-științifică:

— *Biserica dominantă și egala îndreptățire a cultelor*. Arad, 1936. Pornind de la situația creată de încheierea concordatului dintre Guvernul regal român și Vatican, autorul face o amplă analiză a stării de nedrept ce s-a creat Bisericii majorității românilor. Autorul dezvăluie „totala nesinceritate și inconsecvența regimurilor trecute față de culte, arătînd parodiarea legală și cea de fapt, în care acestea s-au pretat, prin măsurile luate față de diverse culte și în special față de Biserica Ortodoxă Română, căreia i s-au adus grave prejudicii”. Au-

torul arată politica de aservire a Statului față de Biserica catolică cu toate riturile ei, căreia i s-au creat astfel de privilegii încît ea devine dominantă de fapt iar Biserica Ortodoxă dominată prin legi. Autorul nu cere privilegiile pe seama Bisericii strămoșești ortodoxe ci pledează pentru o egală îndreptățire a cultelor din țară.

— *Conștiința ortodoxă din Arad*, București, 1944. Autorul evocă viața Bisericii Ortodoxe în zona de vest a țării.

— *Personalitatea juridică a Bisericii*. București, 1940. Cu această lucrare și cele ce urmează autorul se ocupă de diferitele aspecte ale relațiilor dintre Biserica și Stat. Începe cu aspectul poziției Bisericii ca organizație socială aparte a Dreptului public, relevînd caracterul acesteia de instituție religioasă autonomă, căreia i se recunoaște personalitatea juridică, adică calitatea de subiect de drepturi și îndatoriri într-un mod asemănător cu aceea a instituțiilor publice din aparatul de stat, de care se deosebește totuși prin specificul deosebit de al acestora.

— *Statul și Biserica*, București, 1942. În această lucrare de bază autorul arată că Biserica în raporturile ei cu Statul „trebuie să ție seama de dezvoltarea organizației statale și de transformările sociale care determină această dezvoltare”, aceasta deoarece „Biserica își îndeplinește misiunea ei în timp și în cadrul realităților pe care nu le creează ea, ci înșei transformările succesive ale vieții sociale”.

— *Biserica și transformările sociale*. București, 1945. Pornind de la realitatea că Biserica neavînd o învățătură a ei religioasă despre stat, întotdeauna s-a orientat după realitățile pe care le oferă viața de stat și ordinea de drept statomnică de autoritatea politică a societății, față de care Biserica este obligată să urmeze porunca Mîntuitorului, care a spus: „Dați Cezarului cele ce sînt ale Cezarului și lui Dumnezeu cele ce sînt ale lui Dumnezeu”.

— *Împăratul Justinian ca legislator bisericesc*. București, 1948. Raporturile dintre Biserica și Stat trebuie să țină seama și de raporturile stabilite în decursul istoriei. Socotînd că cele mai concludente și realiste sînt raporturile stabilite pe vremea împăratului bizantin Justinian, din veacul VI, autorul consideră că Biserica „trebuie să fie în toată vremea” consecventă în atitudinea ei tradițională și să nu se aventureze în încercări de a-și formula, după exemplul greșit al papalității, o învățătură proprie despre Stat, pentru că un astfel de lucru depășește domeniul Bisericii și constituie o abatere de la misiunea ei prin încercarea de a se substitui misiunii Statului.”

Trăind din plin și plenar realitățile politice, etnice și confesionale din țara noastră din vremea sa și în primul rînd pe cele din Ardeal, profesorul Iacob Lazăr elaborează o serie de studii de mare valoare documentară și de perspectivă în ce privește aceste realități. Urmărind cu interes raporturile reale dintre Biserica Ortodoxă Română și Stat, în contextul raporturilor dintre Biserica dominantă, națională, a marii majorități a poporului român, Biserica ortodoxă strămoșească și Cultul catolic din România cu diferitele lui rituri, și al inegalității dintre acestea create prin legi nedrepte, anticonstituționale și creatoare de privilegii pe seama unui cult minoritar, autorul abordează diferite aspecte cu implicații istorice și juridice semnificative, în lucrări ca:

— *Regimul cultelor din România*. Craiova, 1930. În acest studiu autorul analizează baza constituțională a regimului cultelor din România și arată „contrazicerile pe care le cuprinde legea pentru regimul general al cultelor din 1928 în raport cu principiile înscrise în Constituție (1923)”, pledînd pentru „modificarea acestei legi ca una care constituie o încălcare flagrantă a principiilor dreptului public și este menită să zădărnicească în fapt, aplicarea principiilor constituționale și de tratament egal al cultelor”.

— *Cultul catolic în România. Concordatul cu Vaticanul*. Oradea, 1933. Bun cunosător al istoriei Bisericii și a neamului românesc în acest studiu autorul face o prezentare „a infiltrației catolice” pe teritoriul patriei noastre și arată „pozițiile pe care a reușit să și le asigure” atît în domeniul economic cît și în cel al dreptului cultului catolic în România prin încheierea Concordatului dintre Guvernul regal și Vatican, în anul 1927 și ratificat în 1929. Ocupîndu-se în mod special de Concordatul autorul discută și relevă în mod științific „caracterul fictiv” al convențiilor pe care Vaticanul le încheie în general cu unele state și evidențiază în mod special „netemeinicia legală” a acestor convenții în dreptul internațional și în dreptul public. Subliniază apoi și „primejdțiile la care se expune viața politică și religioasă din cuprinsul statului român prin încheierea faimosului concordat” pledînd pe temeiuri juridice și politice „pentru demunțarea” lui. Temeinicia pledoamiei profesorului Iacob Lazăr s-a dovedit justă întrucît Concordatul a fost denunțat unilaterally de statul român în iunie 1948, iar cultul catolic a intrat în drepturi egale cu celelalte culte, pierzîndu-și doar privilegiile asigurate prin concordat. Aceasta a făcut posibilă și reintegrarea Bisericii Ortodoxe Române prin revenirea românilor legați prin concordat de Biserica catolică la Biserica mamă românească ortodoxă strămoșească, ștergîndu-se o mare nedreptate și silă care s-a făcut la 1700 prin unirea cu Roma catolică a unor români din Ardeal.

— *Politica scaunului papal*. Cluj, 1936. Mereu preocupat și îngrijorat de „primejdia pe care o vedea lîmpepe pentru poporul român și pentru Biserica Ortodoxă din partea politicii papale”, care izbutise prin legea cultelor din 1928 și prin concordatul din 1929 să și asigure „poziții privilegiate” pe care „nu le avuse în țara noastră nici sub stăpîniri politice anterioare care se declarau catolice”, autorul arată într-o expunere istorică documentată, „țelurile politicii papale” și felul în care Vaticanul „a uneltit pentru înfăptuirea acestora” în diverse țări, mai ales după primul război mondial. În baza cercetărilor întreprinse autorul reliefează și mai pregnant și denunță cu noi dovezi și argumente, „primejdioasa cale pe care s-a angajat statul român prin încheierea concordatului cu Vaticanul în 1929 și prin încheierea acordului cu același Vatican, în 1932” privitor la organizația numită „Status romano-catholicus Transylvaniensis”. Această pledoarie și argumentare a dus la denunțarea contractului și a acordului, ca și la dizolvarea asociației înrobitoare.

(Continuare în pag. a 7-a)

Arhid. prof. dr. Ioan Floca

Sărbătorirea hramului

Mănăstirea Brîncoveanu — Sîmbăta de Sus

An de an, pe firul unei frumoase și trainice tradiții creștinești, în miez de vară la 15 august, cînd Biserica Creștină prăznuiește dormirea „cea fără de moarte” a Maicii Domnului, pașii credincioșilor din Țara Făgărașului și din alte locuri se îndreaptă spre Sf. Mănăstire Brîncoveanu pentru a lua parte la Sfintele slujbe ce se țin aici cu prilejul hramului Mînăstirii.

Mînăstirea Brîncoveanu, una din cele mai însemnate mînăstiri ale răsăritului otitorită de voievodul martir Constantin Brîncoveanu boier vechi și domn creștin” cum îl numește poporul, pe vatra unei țevi vechi biserici, prin frumusețea locului și a așării sub coama munților Făgărașului este una din așezările bisericești ce încîntă și vizitarea pelerinului.

Încă din ajun a sosit la Mînăstire I.P.S. Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, însoțit de centrul eparhial de P.C. rector I. Voicu, P.C. vicar A. Răduț, P.C. consilieri Gh. Papuc și E. Oancea și P. Cuv. arhid. Visarion Bălțat, secretar eparhial.

Obșteea monahală și dreptmăritorii creștini prezenți la mînăstire au participat în ajunul Praznicalui la slujba Vecerniei cu litie, a trezimei dimpreună cu Prohodul Maicii Domnului după care a urmat înconjurarea bisericii cu Sf. Epitaf, Sf. Evanghelie și Sf. Cruce. A doua zi în ziua praznicului, la altarul din pădure a fost săvîrșită Sf. Liturghie arhierescă, de un sobor de preoți și diaconi avînd în frunte pe I.P.S. Mitropolit Antonie.

Răspunsurile la Sf. Liturghie au fost date de un grup de studenți de teologie și elevi seminariști.

La vremea rînduită, P. Cuv. arhim. Teofil Părăian, viețuitor al mînăstirii, a rostit un cuvînt de învățătură legat de Praznicul Adormirii Maicii Domnului.

După apolisul Sf. Liturghii, I.P.S. Sa a hirotesit întru duhovnic pe P. Cuv. ieromonah Clement Pop, viețuitor al mînăstirii.

În cuvîntul său I.P.S. Sa a vorbit despre aleasa cinstire de care se bucură Maica Domnului în Biserica Ortodoxă, cinstire ce se datosește sfințeniei și vieții ei prea curate, care a făcut-o mai cinstită decît Heruvimii și mai mărită fără de asemănare decît Serafimii.

Pomînd de la cuvîntele „Faceți tot ce vă va spune El” (Ioan 2, 6) pîstite de Maica Domnului la nunta din Cana Galileii, I.P.S. Sa a laudat celor prezenți esența predicii Maicii Domnului: împlinirea pruncilor Fiului ei, Mîntuitorul Iisus Hristos, îndemnul la dragoste și sacrificiu, milostenia iubirea frățescă și evitarea păcatului. I.P.S. Sa a evocat apoi martirajul voievodului ctitor al mînăstirii care într-o zi ca aceasta a dobîndit cerul și cumuna sfințeniei, rîn tăierea capului împreună cu cei 4 fiii ai lui. În încheiere I.P.S. Sa a îndemnat pe toți cei prezenți la hram, la o viață aleasă, plină de fapte bune și alese virtuți prin care să se vadă cu adevărat aparținerea noastră la Trupul tainic al lui Hristos care este Biserica, recum și calitatea noastră de închinători și slujitori ai Sfintei Fecioare Maria, Maica Bisericii și Maica noastră a tuturor.

Apoi în procesiune întregul sobor s-a deplasat în noua încîntată zidită în anii din urmă unde a avut loc slujba de sfințire a parașilului nou, adevărată „catedrală” din corpul de nord al chiliilor. După oficierea slujbei tainei Sf. Maslu și a Sfințirii apei, a avut o agapă frățescă oferită de soborul mînăstirii în frunte cu P.C. arhim. stareț Veniamin Tohăneanu.

Toți cei prezenți la sărbătorirea Adormirii Maicii Domnului de la mînăstirea Brîncoveanu s-au urînda la casele lor întăriți duhovnicește într-o „prisosînța harului” (Romani V, 17).

Ierod. Visarion Bălțat

ȘTIRI — INFORMAȚII

— Sîmbătă 3 august a.c. I.P.S. Mitropolit Antonie a primit pe dl. prof. Dr. Jörn Rügen, profesor la Universitatea Bielefeld — Suedia. — Credincioșii ortodocși din parohia Avrig, jud. Sibiu, au avut aria bucurie sufletească de a-l avea în mijlocul lor, Duminică 2 august a.c., pe Intîistătorul Mitropoliei Ardealului, I.P.S. Dr. Antonie Plămădeală.

În cadrul Sfintei Liturghii oficiată în prezența unui număr mare de credincioși în biserica monument istoric cu hramul „Duminica orilor”, I.P.S. Sa a rostit un ales și bogat cuvînt de învățătură cuînd celor de față pericopa evanghelică a Duminicii a X-a după Rusalii.

După apolisul Sfintei Liturghii I.P.S. Sa a citit rugăciunile de zălegare care se obișnuiesc a se rosti la prezența unui arhieru în rochie, după care a împărtășit arhieresci binecuvîntări tuturor celor prezenți felicitînd totodată pe preoții parohiei în frunte cu P.C. protopop Lupu Mîlîton pentru activitatea duhovnicească pe care o apun în ogorul Domnului.

P.C. pr. Resiga Mihai a mulțumit I.P.S. Sale și l-a asigurat de lelitatea creștinilor avrigeni față de Biserica strămoșească.

— Miercuri 7 august a.c. I.P.S. Sa a făcut o vizită de lucru la antierul Mînăstirii Sîmbăta de Sus, inspectînd stadiul lucrărilor ce se execută acolo.

— Sîmbătă 12 august 1991, I.P.S. Sa a primit la reședința mitropolitană pe prof. Mac. Linscott Ricketts, din S.U.A., împreună cu fia, care au făcut o vizită în țara noastră.

Profesorul Linscott este specialist în Mircea Eliade și este autor numeroase studii despre savantul român. Domnia Sa a fost însoțit de o echipă de la Radio București și de dl. Mircea Handoca specialist român în opera lui Mircea Eliade.

— Duminică, 18 august a.c. I.P.S. Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, a luat parte la Sf. Liturghie oficiată de un sobor de preoți și diaconi la Schitul „Valea Caselor” Turnu-Roșu. Cu acest prilej I.P.S. Sa a rostit un cuvînt de învățătură în le-tură cu Evanghelia Duminicii a XII-a după Rusalii precum și cu privire la Maica Domnului ocrotitoare și nădejdea tuturor creștinilor.

— Duminică, 25 august a.c. I.P.S. Sa a luat parte la Sf. Liturghie catedrala mitropolitană roștind un adinc cuvînt de învățătură le-t de pericopa evanghelică a zilei.

— Marți, 27 august a.c., I.P.S. Sa a primit la reședința mitropolitană din Sibiu o delegație de juriști americani aflați în vizită în țara noastră, cu care a purtat discuții pe teme de actualitate.

Distinșii oaspeți au vizitat și mînăstirea Brîncoveanu, Sîmbătat de sus, jud. Brașov.

— Sîmbătă, 31 august a.c., I.P.S. Sa a făcut o vizită canonică la antierul ansamblului monahal de la Sîmbăta de Sus.

— În zilele de 3-4 septembrie a.c. I.P.S. Sa a luat parte la lu-rările Sf. Sinod al B.O.R., lucrări ce s-au desfășurat la Palatul Pa-rarhal din București.

— Sîmbătă 7 septembrie a.c. I.P.S. Sa a făcut o vizită la Schitul redeal, prot. Brașov precum și la șantierul noii biserici ce se zi-ște în stațiunea Predeal prin osirdia preoților I. Herda și Nicolae amădeală.

— Duminică 8 septembrie a.c. I.P.S. Sa, aflat la Sf. Gheorghe cu ojelele festivităților ce au marcat împlinirea a 47 de ani de la elibe-rarea orașului, a cercetat catedrala orașului, sediul protopopiatului todox unde a avut o întîlnire cu părintele protopop și cu preoții n oraș.

În după-amiaza aceleiași zile I.P.S. Sa a vizitat și parohia Băcel, ot. Sf. Gheorghe păstorită de vrednicul preot Gheorghe Rățulea, otopop de Sf. Gheorghe.

Duminică, 8 septembrie a.c. s-au împlinit 47 de ani de la eliberarea așului Sf. Gheorghe, act prin care a început de fapt eliberarea ransilvaniei de Nord de sub jugul armatelor hortisto-fasciste. Evenimentul, cu profunde implicații în sufletul tuturor celor ce nt și trăiesc româneste, a fost marcat la Sf. Gheorghe printr-o aplă manifestare omagială organizată de autoritățile civile și mi-are ale județului Covasna. La festivități, care au culminat cu dez-

velirea unei plăci comemorative chiar pe zidul clădirii unde a fost arborat pentru prima dată drapelul românesc, și cu sfințirea unei troițe pe mormîntul generalului Gheorghe Bălan, au luat parte dl. Nicolae Spiroiu, Ministrul Apărării Naționale, dl. Ionel Roman, vice-președine al Adunării Deputaților, generali și ofițeri superiori, au-toritățile civile ale orașului precum și un numeros public.

După dezvelirea plăcii comemorative, I.P.S. Sa Dr. Antonie Plămădeală Mitropolitul Ardealului, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi a oficiat un Te-Deum de mulțumire întru pomenirea veș-nică a faptelor de glorie ale armatei române și a cerut binecuvîn-tarea lui Dumnezeu peste pămîntul Transilvaniei și al întregii țări. După sfințirea plăcii, prin stropirea ei cu apă sfințită, I.P.S. Sa a rostit o vibrantă cuvîntare în care a elogiat virtuțile eroilor care au luptat pentru dezrobirea Ardealului și întregirea Patriei.

După ce s-a rostit o ectenie pentru cei adormiți, a urmat defila-rea găzii de onoare. Pentru toată suflarea românească de pe aceste meleaguri, ziua de 8 septembrie va rămîne ca o zi istorică, plină de eroism și dătătoare de noi puteri și virtuți întru apărarea gliei sfînte a patriei strămoșești.

Ierod. Visarion Bălțat

*

— Din încredințarea I.P.S. Mitropolit Antonie, sîmbătă 20 iulie 1991, sărbătoarea Sf. Prooroc Ilie Tesviteanu, P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărașanul a săvîrșit Sf. Liturghie în parohia Brețou, pro-topopiatul Sf. Gheorghe. În cadrul Sf. Liturghii a fost hirotonit preot Cucu Ioan Cosmin pe seama parohiei Brețou. După Sf. Liturghie P.S. Episcop a săvîrșit slujba parastasului și a sfințirii bustului Voievodului Mihai Viteazul, după care a rostit un bogat cuvînt de învățătură. Tot sîmbătă, 20 iulie 1991, ora 18.00, P.S. Episcop a să-vîrșit slujba Vecerniei la parohia Ojduța-Covasna.

— Duminică, 21 iulie — P.S. Episcop Serafim Făgărașanul, însoțit de P.C. consilier Gh. Papuc și diaconii Dumitru Luca și Dumitru Dura, a săvîrșit Sf. Liturghie la parohia Ciurnernic, prot. S. Gheorghe. La priceasnă a predicat P.C. cons. Gh. Papuc, iar la sfîrșitul Sf. Liturghii P.S. Sa a rostit un bogat cuvînt de învățătură, după care a acordat rangul de sachelar C. pr. Lupu Remus, parohul acestei bi-serici. În aceeași zi, la ora 17.30, P.S. Episcop a săvîrșit slujba Ve-cerniei la parohia Sîta-Buzăului, prot. Sf. Gheorghe, la sfîrșitul că-reia au vorbit P.C. cons. Gh. Papuc, P.S. Episcop-vicar Serafim și P.C. pr. D. Comșa, parohul local.

— Duminică, 28 iulie 1991, P.S. Episcop Serafim însoțit de arhid. Dumitru Luca și Dumitru Dura a oficiat Sf. Liturghie la parohia Bran-Centru, prilej cu care a fost hirotonit și instalat preot al ace-stei parohii C. preot Colțea Gheorghe, iar întru diacon licențiatul în teologie Ilie Arseniu. Tot Duminică, 28 iulie, P.S. Episcop a săvîr-șit slujba vecerniei și punerea pietrei de temelie, unei noi biserici în localitatea Tohan, protopopiatul Brașov.

— Duminică 4 august 1991, P.S. Episcop-vicar Serafim a oficiat Sf. Liturghie la parohia Boholt, prot. Făgăraș, în timpul căreia a fost hirotonit la momentul potrivit întru diacon teologul Șerban Dorin Liviu, pe seama parohiei Fundata, prot. Brașov.

La priceasnă au vorbit: P.C. protopop Zaharie Romul (Făgăraș) C. preot paroh Frățilă Valer, cuvînt de învățătură roștind apoi P.S. Serafim Făgărașanul.

În aceeași zi, după masă, P.S. Episcop-vicar Serafim a oficiat slujba Vecerniei la biserica, ctitorie a lui Constantin Brîncoveanu, din Făgăraș, după care, înconjurat de un ales sobor de preoți și diaconi, a participat la slujba de binecuvîntare și sfințirii a întemie-rii Fundației „Sf. Ecaterina” din Făgăraș. Cu acest prilej, P.S. Epi-scop a ținut un bogat cuvînt de învățătură.

— Duminică 11 august 1991, P.S. Episcop-vicar Serafim Făgără-șanul, însoțit de P.C. prof. Liviu Streza și P.C. prot. Dănilă Luca (Sibiu) a oficiat Sf. Liturghie la parohia Păuca, protopopiatul Sibiu. La momentul potrivit a fost hirotonit ca preot, pe seama a-acestei parohii, diaconul Ilie Arseniu. La priceasnă au vorbit: P.C. prof. Liviu Streza și P.C. prot. Dănilă Luca, după care un bogat cuvînt de învățătură a rostit P.S. Episcop-vicar.

În aceeași zi, după masă, P.S. Episcop a săvîrșit slujba Vecerniei la parohia Presaca, prot. Sibiu.

— Joi, 15 august 1991, Sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului, P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărașanul, însoțit de P.C. preot prorektor Dumitru Abrudan, a săvîrșit slujba de sfințire a bisericii din lemn, din incinta Muzeului Tehnicii Populare din Sibiu. Cu această oca-zie la momentul potrivit a fost hirotonit întru diacon onorific tînărul teolog Răduț Marian. La priceasnă P.S. Episcop Serafim Făgă-rășanul a rostit un bogat cuvînt de învățătură.

Arhid. D. Luca

*

— În zilele de 9-13 septembrie 1991 la Centrul mitropolitan din Sibiu a avut loc o primă serie de cursuri cu fii laici ai Bisericii noastre: învățători, profesori și alți intelectuali, tineri și mai puțin tineri, în funcțiune și pensionari, majoritatea din municipiul Brașov, care s-au oferit să predea religia în școlile în care, din cauza mulțimii claselor, preoții noștri nu pot face față singuri acestei impor-tante îndatoriri.

Cursurile au urmărit cu deosebire formarea unui cadru general informațional în domeniul teologic, cit și însușirea unor metode practice pentru predarea adevărilor de credință și morală ale învăt-ăturii creștine, într-un mod cit mai atractiv și convingător.

Au predat P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărașanul, părinți profesori de la Institutul Teologic Andrei Șaguna din Sibiu, consilieri, la încheierea cursurilor o prelungită convorbire cu acești cursanți avînd I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului. „Aveți o sarcină frumoasă și — a spus între altele I.P.S. Sa cu acest prilej — să propovăduiți adevărurile fundamentale ale vieții fără de care nu se poate trăi”.

În numele cursanților a vorbit dl. prof. M. Vlădescu (Sf. Gheorghe). Cursurile au fost organizate și conduse de P.C. cons. Gh. Papuc.

PREMIUL ACADEMIEI

În ziua de 11 iulie 1991, la Academia Română, în ședința prezidata de dl. profesor Dr. Mihai Drăgănescu, președinte, a avut loc premiarea cu premiul „Bogdan Petriceicu Hașdeu” a Testamentului Nou de la Bălgrad, ediție critică, tipărită cu purtare de grijă a P.S. episcop Emilian, în 1988. Colaboratori: Nicolae Neaga, Virgil Cîndea, Mircea Păcurariu, Grigorie Marcu, Florica Dumitrescu, Eva și Iacob Mărza, Dănila L. Aramă, Ilieana Zamfirescu, Stela Nicollau și Veniamin Micle.

În atenția cititorilor

Reamintim stimaților cititori ai Telegrafului Român și altor iubi-tori de carte, că în *Librăria eparhială, str. Mitropoliei nr. 35, Sibiu, cod. 2400*, se mai găsesc următoarele cărți:

- Rugăciuni și învățături de credință ortodoxă 60 lei
- Arhiepisopia Sibiului, pagini de istorie 110 lei
- Romanitate, continuitate, unitate 50 lei
- În țara bisericilor de lemn (bisericiile din Maramureș) 50 lei
- Arhim. T. Tohăneanu: Pictura pe sticlă (album color) 125 lei
- Contribuții istorice privind perioada 1918-1939 80 lei
- Biserica strămoșească din Transilvania în lupta pentru uni-tatea spirituală și națională a poporului român 60 lei
- Contribuții transilvănene la Teologia ortodoxă 75 lei
- Lazăr-Leon Asachi în cultura română 100 lei
- Maica Domnului în 40 de ipostaze (album color) 700 lei
- Prima școală românească 15 lei
- Îndrumător bisericesc 1990 50 lei
- Îndrumător bisericesc 1991 70 lei

Aceste cărți pot fi comandate și ramburs la *Librăria eparhială* mai sus specificată, cu suportarea cheltuielilor de expediție.

La înălțarea Sfintei Cruci

(Continuare din pag. a 7-a)

și de împăcare între ei. Hristos a omorît prin ea vrăjmășia (Efes. 2, 16). Sfîntul Ioan Damaschin arată „că prin cruce toate s-au îndeplinit... Cuvîntul cruce este puterea lui Dumnezeu... biruință asupra morții „... pavază, armă și trofeu de biruință contra diavolu-lui” (Dogmatică, p. 301), cum arată și o cântare de la Taina Sfîntului Maslu: „Doamne, armă asupra diavolului! Crucea Ta ai dat-o nouă; că se îngrozește și se cutremură, nesuferind a căuta spre puterea ei; ... Și marele teolog continuă: „s-o cinstim nu numai pe ea ci și cielele și lancea” (p. 302). Creștinii din primele vea-curi serbau Paștile Crucii, în Vi-nerea Mare, cu trei zile înainte de Paștile Învierii Domnului. Iată cit de mult era cinstită crucea chiar de la început.

Dar Sfînta Cruce nu au cinstit-o nu numai Apostolii, creștinii, ci chiar și Domnul, numînd-o „semmul Fiului Omului”: „A-tunci se va arăta pe cer sem-nul Fiului Omului” (Mat. 24, 30), și semmul de care vorbește El este Sfînta Cruce, care este și se-mn de solidaritate și ocurnicie între oameni, semmul ortodo-xiei și cartea noastră de rugă-ciune, pe care citim tot ce a fă-cut Domnul pentru noi”. Cînd vedem Sfînta Cruce este ca și cînd am vedea pe Mîntuitorul Inuși, la fel și cînd ne însem-

năm fruntea cu ea. Cu Sfînta Cruce mereu învîiem din noap-tea păcatelor noastre și cu ea ne înălțăm sus, la mari înălțimi de unde se vede Dumnezeu, și Care prin acest semn, Dumnezeu Ta-tăl, înalță omul la demnitatea Fiului Său. Și sub cer nu mi s-a dat un semn mai puternic decît Sfînta Cruce, care face și multe vindecări, dă har sfințitor, ne înalță pe munții cei sfinți, a-lungă pe diavoli, cum am men-ționat.

Poporul român pentru bogă-țiile ei de daruri și har o cin-stește de la început, fiîndu-i an-dusă, la el acasă, de Sfîntul An-drei și care Apostol s-a și răs-tignit pe ea și o poartă cu dra-goste și smerenie ca și Simon din Cirene spre Golgota și care semn dumnezeiesc i-a adus multe bogății spirituale: credință tare, dreptate, iubire de om, omnia cea mai autentice din lume.

La Praznicul Înălțării ei, se cade să ne înălțăm și noi din josnicia păcatelor, din întuneric, la lumină, din ură la dragoste, la pace și de pe munții de lum-ină și de virtuți, alături de sfinți și de îngeri și de Univer-sul întreg să cîntăm: „Crucii Tale ne închinăm Stăpîne... și să facem și semmul ei corect și la: masă, începutul lucrului și rugăciunii etc... cum cere și Sfîntul Ioan Gură de Aur.

Cugetări din Pateric

1. „Faptele cele bune cinstește-le, nu te închina desfătărilor. Că faptele cele bune sînt lucru fără de moarte, iar desfătărilor lesne se sting” (avva Isidor Pelusiotul).
2. „Zis-a avva Ioan al Tivvai-dei: dator este călugărului, mai înainte de toate, să isprăvească smerita cugetare, că aceasta este cea întâi poruncă a Mîntuitorului, care zice: fericiți cei săraci cu duhul, că acela este împărăția cerurilor (Matei V, 3)”.
3. „Dacă după lege vă nevoiți postind, nu vă mindriți. Iar dacă pentru aceasta vă laudați, mai bine să mănînce carne, decît să se îngîmfeze și să se laude cine-va” (avva Isidor, preotul).
4. „Zis-a avva Macarie de s-a făcut întru tine defăimarea ca laudă și sărăcia ca bogăție și lipsa ca îndestulare, nu vei muri. Căci cu neputință este cel ce crede bine și lucrează cu blago-slovenie să cadă în necurăția pa-timilor și în înșelăciunea diavoli-lor”.
5. „Spuneau părinții despre avva Macarie cel mare, că s-a făcut, precum este scris, dum-nezeu pămîntesc. Că precum este

6. „Cu cuvînt rîu și pe cei mai buni îi faci răi și cu cuvînt bun și pe cei răi îi faci buni” (avva Macarie).
7. „Ascultarea este în loc de ascultare și cine ascultă pe Dum-nezeu și Dumnezeu îl ascultă pe dînsul” (avva Mios).
8. „Ori în ce ceas vom acoperi greșeala fratelui nostru și Dum-nezeu acoperă pe a noastră; și în care ceas arătăm pe a fratelui și Dumnezeu arată pe a noastră” (avva Pimen).
9. „Răutatea pe răutate nu o surpă nicidecum, ci dacă cineva îi face rău, fă-i tu bine, ca prin facerea de bine să surpi răuta-tea” (avva Pimen).
10. „Voiesc mai bine un om care a păcătuit și știe că a păcă-tuit și se pocăiește, decît un om care nu a păcătuit și se crede drept (avva Sarmata).

Culese de

Protos. Ipolit Ciobotaru

ÎN ATENȚIA CITITORILOR TELEGRAFULUI ROMÂN

Stimații cititori ai Telegrafului Român, abonați sau cei ce doresc să devină abonați, sint rugați ca pînă în 15 decembrie 1991 să achite abonamentul pe anul 1992.

Menționăm că, scumpindu-se foarte mult hirtia, costul unui abonament pe anul 1992 este de 350 lei.

Banii pot fi trimiși prin mandat poștal sau virament, cont nr. 45.10.4.09.2 B.C.R. Sibiu, adresa noastră fiind: Arhiepiscopia ortodoxă română, str. Mitropoliei nr. 35, Sibiu, cod. 2400.

Rugăm stăruitor ca adresele abonaților să fie com-plete și scrise citeț.

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA TELEGRAFULUI ROMÂN

APEL CREȘTINESC

Consiliul Parohial al Parohiei DUDU, Județul Teleorman, comuna Plopii Slăvițești, roagă călduros pe preoți, pe parohiile mai înstănite, pe fiii satului stabiliți în alte localități din țară și pe toți bine cre-dincioșii creștini, cu sentimente samaritene și filantropice, să con-tribuie cu bani după posibilitățile lor materiale la pictarea și termi-narea bisericii noi din parohie.

De asemenea biserica noastră are nevoie de: un policandru mare, o evanghelie nouă, vase liturgice, Sf. Epitaf, un rînd de odăjdii preoțești negre și altele.

Cei ce doresc să doneze asemenea obiecte bisericești se pot adresa parohiei din satul DUDU cod 0774 com. Plopii Slăvițești, județul Teleorman.

Enoriașii parohiei nu pot singuri să-și termine biserica a cărei tem-elie a fost pusă în anul 1940, de aceea după 50 de ani, ei roagă pe toți ale căror inimi au deschidute spre faptele bune, să fie ajutați.

Vă rugăm mult nu ne uitați. Sumele de bani se pot trimite pe adresa parohiei, care va elibera chitanță, sau Cooperativei de credit „Spicul”, pentru parohia DUDU, cont nr. 3120812 comuna Lunca, cod 0769, județul Teleorman.

Dumnezeu să răspîdească cu darurile Sale cele bogate pe făcătorii de bine care ne vor sprijini.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA adresează REDACȚIEI Telegrafului Ro-mân, Sibiu, str. Mitropoliei nr. 35. — Arti-colele nepublicate nu se înapoiază.

COMITUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; Dr. Sera-fim Făgărașanul, Episcop-vicar — vicepreședinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor res-ponsabil; Arhid. Dr. Aurel Jivi, redactor adjunc; Pr. Gheorghe Papuc, Pr. prof. Dr. Mircea Păcu-rariu; Arhid. Ezechil Oancea, tehnoredactor; Arhid. Achim Băcîlă, corector.

ABONAMENTUL pe un an: 250 lei. Cont nr. 45.10.4.09.2 B.C.S.A. — Sibiu Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu